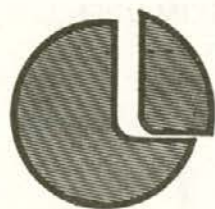

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENJ GRADEC — GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA R. O.

LETO XXI — ŠTEVILKA 5

MAJ 1989

POŠTINA PLAČANA

TRANSPORT IN SERVISI PREJEL DVE ZLATI MEDALJI

TOZD Transport in servisi poleg osnovne dejavnosti prevozov in servisnih storitev in proizvodnje žičnic z velikimi uspehi razvija nove izdelke na področju gozdarske mehanizacije. Plod večletnega inovativnega, strokovnega skupinskega dela so novi izdelki, ki so bili letos predstavljeni na Sejmu gozdarstva in kmetijstva v Kranju. Za izvirne, nove rešitve je sejemski komisija podelila tozdu Transport in servisi dve zlati medalji za ZGIBNI TRAKTOR GT 70 in za AVTOMATSKI BREMENSKI VOZIČEK ABV 1500.

Ing. Drago POGOREVC je sodeloval pri razvoju novih izdelkov. Njegovo projektno delo je avtomatski bremenski voziček ABV 1500. Ta naprava služi za izločevanje gozdnih sortimentov pri žičniških napravah. Skonstruiran je tako, da avtomatsko zaustavi in sprosti vozi-

ček na poljubni oddaljenosti od žičnice. To mu omogočajo hidravlični elementi. Take ali podobne naprave pri nas v Jugoslaviji doslej nihče ne proizvaja in smo jih morali uvažati. Ideja o izdelavi vozička je bila prisotna že ob začetku proizvodnje gozdarskih žičnic. Najprej so rabili klasični tip. Pred tremi leti so poskušali z novim pa se ni obnesel. Sedaj predstavljen avtomatski bremenski voziček je izdelan na osnovi poznanih in zunaj Jugoslavije že uveljavljenih dejstev. Kompletno konstrukcijo so izdelali na tozdu in uporabili precej doma izdelanih hidravličnih naprav.

Sedaj bodo voziček preizkušali in opravili eventualne napake, nato pa bodo začeli z redno proizvodnjo.

V tozdu Transport in servisi razmišljajo že o nadaljnjem razvoju vozička, ki bi bil radijsko voden.

Vzporedno z razvojem vozička smo modernizirali tudi žičnico TV S tako, da je sedaj mogoče upravljanje s pomočjo elektro-magnetnih ventilov in posebne krmilne ročice. To omogoča daljinsko upravljanje, v začetni fazi s pomočjo kabla, razmišljajo pa tudi o radijskem vodenju celotne naprave.

S temi posodobitvami lovijo korak s tehniko, ki jo uporabljajo v zahodni Evropi.

Zgibni traktor GT 70 smo v VIHARNIKU že predstavili. Zanj že imajo ustrezno dokumentacijo za izdajo obratovalnega dovoljenja. Do jeseni bodo opravili vse potrebne meritve, kot so: hitrost vožnje, prevlačenje bremena, rampanje, razne manipulacije in merjenje vlečnih sil pri različnih naklonih terena, kontrola vseh pogonskih agregatov, vsega hidravličnega in regulacijskega sistema temperature hidravličnega olja. Merili bodo vlečne sile pri vitlu.

Po končanih testiranjih bodo izdelali nulto serijo, najprej za lastne potrebe.

V TOZD Transport in servisi imajo še več načrtov na področju razvoja in proizvodnje novih izdelkov. Letos bodo izdelali prototip žičnice MOBIL 2500. To je gozdarska žičnica, montirana na kamionu z manipulativnim dosegom 600 m in z vlečno silo 2500 kg. Lahko jo bodo uporabljali tudi za druge namene, predvsem v gradbeništvu pri graditvi mostov, daljnovodov, malih hidravličnih hidrocentral ipd. Hidravlični sistem je izveden popolnoma hidrostatično, tako, da ima vsak vrtni boben svoj planetni reduktor z vgrajenimi lamelnimi zavorami, hidromotor in hidročrpalko ter kompletne regulacijske sisteme. Hitrostivlečenja so od 0 do 3,2 m sek.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje iz 1. strani)

Ta projekt nastaja v sodelovanju Univerze Maribor, Tehnične fakultete in delavcev TOZD Transport in servisi. Sedaj izdelujejo prototip. Načrtujejo, da bo prototip žičnice izdelan do konca leta 1989.

Za lastne potrebe izdeljujejo nadgradnje za gozdarske kamione TAM 190 in gozdarske polprikolice. Tako celotno kompozicijo za prevoz hlodovine nadgradijo sami.

Za privezovanje tovora so izdelali prototip KLOPI s pnevmatskim vpenjanjem. Sedaj vozniku ne bo treba več hoditi po tovoru. Za montažo linije pri gozdarskih žičnicah izdeljujejo razne pripomočke, kot so: ročne dvigalke, škripce, podporne čevlje.

Drago Pogorevc, ki sedaj vrši dolžnost direktorja TOZD Transport in servisi, je dejal o načrtih tozda: »Želimo izdelovati stroje za potrebe gozdarstva, prilagojene načinu izkoriščanja gozdov na posameznih gozdno-gospodarskih območjih v Sloveniji. Ekipa, ki sedaj razvija nove izdelke, je zelo ambiciozna.

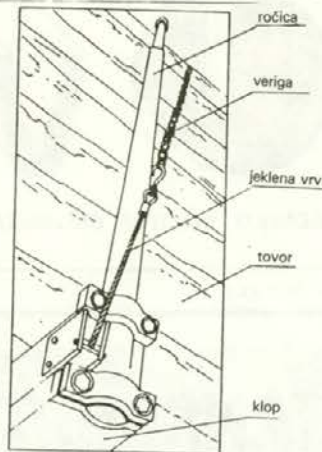
Sledimo razvoju in napredku tudi na drugih področjih in se poslužujemo modernih načinov konstruiranja preko računalnika.«

Ida ROBNIK

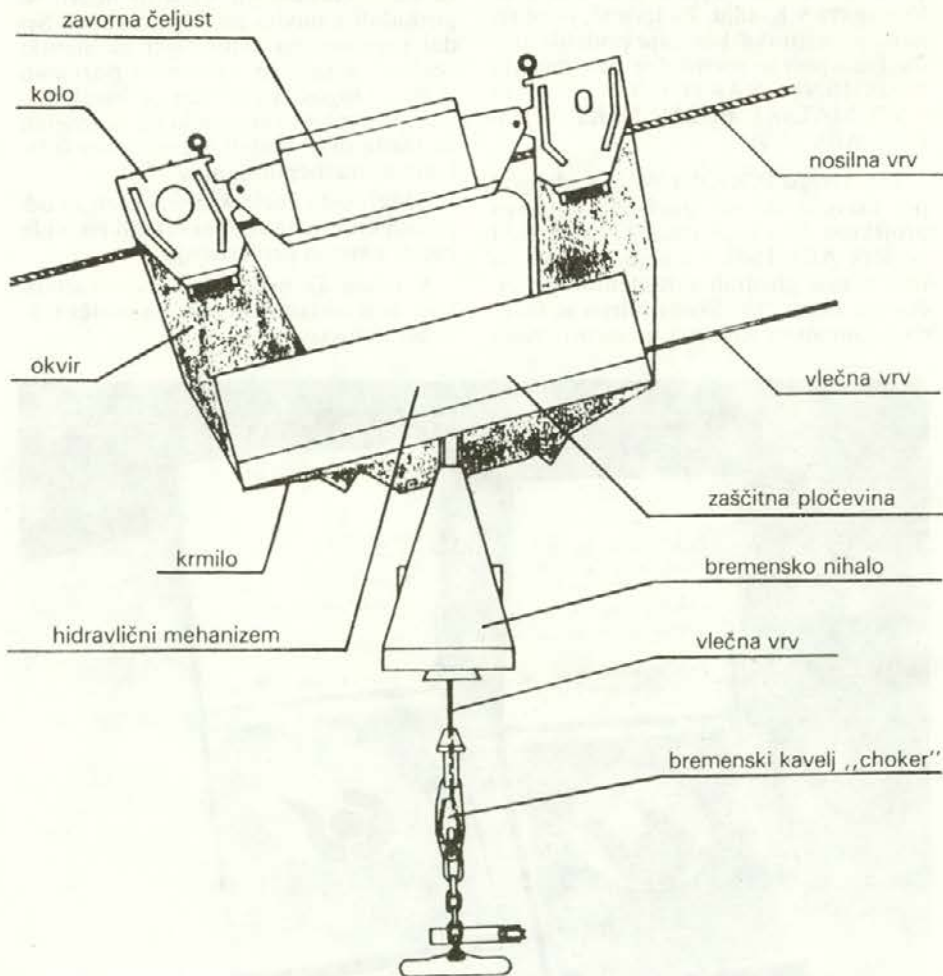

Drago POGOREVC, ing.

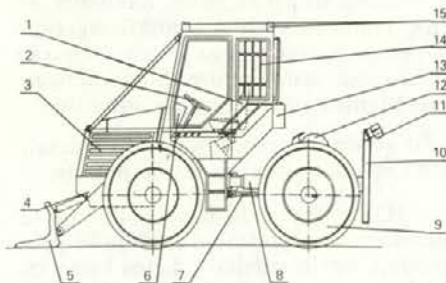
KLOP S PNEVMATSKIM VPENJANJEM

AVTOMATSKI BREMENSKI VOZIČEK tip ABV - 1500

ZGIBNI TRAKTOR GT 70

Sestavni deli zgibnega traktorja GT 70:

1. Sedež (vzmeten, prilagodljiv)
2. Volan
3. Motor „diesel“
4. Posoda za gorivo
5. Odrivna deska (dvozgibna)
6. Armaturna plošča
7. Kardanska gred
8. Zadnji okvir
9. Kolo
10. Zadnja deska
11. Vodilo vrvi
12. Vitei
13. Posoda za hidravlično olje
14. Kabina
15. Luči

Cilji in planirani rezultati v letu 1989

I. UVODNA DOLOČILA IN CILJI DO

V plan delovne organizacije za leto 1989 smo vgradili usmeritve in cilje sprejete poslovne politike za leto 1989. V planu je upoštevana zakonodaja, ki je veljala ob sestavi zaključnega računa za leto 1988. Ob jasnih navodilih glede izvajanja novih zakonov bomo obstoječe plane prilagodili novim predpisom, oz. po potrebi izdelali rebalans plana. Vrednostni plan smo pripravili na osnovi zatečenih cenovnih razmerij v mesecu januarju brez vgrajene inflacije, zato bomo vrednostne plane mesečno oz. kvartalno korigirali glede na cenovna gibanja in uradno ugotovljeno inflacijo.

Plan delovne organizacije izhaja iz planov temeljnih organizacij in iz skupnih ciljev panog oz. celotne delovne organizacije. Za TOZD Nova oprema je v planu delovne organizacije upoštevan začasni plan, ki velja do sprejetja sanacijskega programa.

S poslovno politiko in plani usmerjamo poslovanje tako, da bomo v čimkrajšem času lahko realizirali usmeritve in že sprejete »Strategije Lesne«. To pomeni, da bomo poslovali nad povprečjem panog in s tem imeli možnost za nadpovprečne osebne dohodke.

Za doseganje planiranih ciljev ob tako visoki inflaciji bomo pripravljali mesečne operativne plane proizvodnje, prodaje in finančnega rezultata, prav tako bomo tudi mesečno ugotavljali dosežene rezultate.

Ker pripravljamo spremembe samoupravne in poslovne organiziranosti Lesne, bomo po sprejetju teh sprememb plane po dejavnostih ponovno preverili.

II. PLAN PROIZVODNJE

Gozdarska dejavnost

Planiran obseg sečen je opredeljen na osnovi območne načrta v višini 94 % etata in je zmanjšan zaradi posledic umiranja gozdov po emisijah.

Skupna sečnja v družbenem in zasebnem sektorju je planirana v višini 228.500 m³ (205.700 m³ iglavcev in 22.800 m³ listavcev), kar je za 8,3 % manj od doseženega obsega v preteklem letu. Planiran obseg blagovne proizvodnje je 209.200 m³ in to 174.700 m³ iglavcev in 14.500 m³ listavcev, kar je za 6 % manj od doseženega obsega v letu 1988. Manjša blagovna proizvodnja je v obeh sektorjih lastništva.

V skupni blagovni proizvodnji predstavlja družbeni sektor 46,7% delež in zasebni sektor 53,3% delež.

Pri gospodarjenju z zasebnimi gozdovi bomo za večje in kontinuirane dobave lesa iz zasebnega sektorja v območju enotno urejali s konkurenčnimi odkupnimi cenami, ugodnimi plačilnimi pogoji in z večjim sodelovanjem s kmeti. Upoštevali bomo enak odkupni cenik v celem območju in pri tem upoštevali, da bo odkupna cena 68 % prodajne cene ob kamijonski cesti. Iz razlike do prodajne cene bomo pokrivali biološko amortizacijo (18 %) stroške novih gradenj, rekonstrukcije investicijskega in rednega vzdrževanja cest (10 %) in stroške režije TOK ter stroške služb skupnega pomena (4 %).

Preko mehaniziranih skladišč bomo manipulirali 88,8 % vse blagovne proizvodnje iglavcev. Za skladiščno manipulacijo bomo plačevali storitve na osnovi faktur v višini 8 % od prodajne vrednosti gozdnih sortimentov, (kar predstavlja 7,2 % cene hlodovine I—III kvalitete). Cena storitve je enaka za vse sortimente.

Transportni stroški v skladu z dogovori v celoti bremenijo gozdarske TOZD in TOK. Delež teh stroškov v prodajni vrednosti ostaja enak glede na preteklo leto in predstavlja v povprečju 12,48 % prodajne cene.

Obseg gozdnogojitvenih vlaganj v enostavno in razširjeno gozdnobiološko reprodukcijo planiramo na površini 2.637 ha z 20.441 delovnimi dnevi, kar je za 4,5 večja intenziteta kot preteklo leto. Težišče gozdnogojitvenih vlaganj planiramo na negi gozdov, osnova za biološka vlaganja so gozdnogospodarski načrti. Z detaljnimi gozdnogojitvenimi načrti po objektih bomo v družbenem sektorju opravili 70 %, v zasebnem sektorju pa 50 % vseh gozdnogojitvenih del.

Zaradi zakonskih sprememb virov financiranja novih gradenj in rekonstrukcij cest, smo v planu vkalkulirali ta strošek pod materialne stroške tekočega poslovanja. Za redno in investicijsko vzdrževanje ter nove gradnje in rekonstrukcije cest je TOK pri vseh TOZD vkalkuliran strošek v višini 10 % od prodajne vrednosti gozdnih sortimentov ob kamijonski cesti. Globalna razporeditev tega zneska je: 45 % nove gradnje cest, 55 % za redno in investicijsko vzdrževanje cest ter izgradnjo gozdnih vlak.

V gradbeni dejavnosti planiramo, da bomo 70 % realizacije ustvarili v okviru gozdarske dejavnosti (kar je z viri pokrito) in 30 % v lesarski dejavnosti in izven DO.

Pri TOZD Transport in servisi načrtujemo proizvodnjo in nadaljni razvoj gozdarskih žičnic, smučarskih vlečnic, gozdarskega traktorja, nadgradnjo kamionov, kamijonskih prikolic za prevoz gozdnih sortimentov in opremo traktorjev za delo v gozdu.

S tekočo poslovno politiko in racionalnim poslovanjem bomo ukrepali tako, da bomo dosegli poslovne rezultate, s tem pa osebne dohodke nad povprečjem gozdarstva SRS.

Z dobrim gospodarjenjem med letom moramo ohraniti v preteklem letu ustvarjene viške trajnih obratnih sredstev, da si bomo s tem zagotovili večjo sigurnost poslovanja v neugodnih razmerah.

Da bomo dosegli načrtovane cilje v letu in tudi dolgoročne, bomo skrbeli za pravilno kadrovanje in strokovno izpopolnjevanje zaposlenih. Z organizacijo dela, z uvajanjem novih tehnologij in z ustreznimi zaščitnimi sredstvi bomo skrbeli za večjo varnost in humanizacijo dela.

Pospeševali bomo razvojno, raziskovalno in inventivno delo lastnih strokovnjakov in v to dejavnost vključevali zunanje strokovnjake oz. inštitucije. Za ta namen bomo združevali sredstva (gozdarski TOZD in TOK) 1 % prodajne vrednosti gozdnih sortimentov, TOZD CLS, Transport in servisi ter Gradnje pa 5 % od minimalne tehnične amortizacije. Ta sredstva bomo koristili za dogovorjene programe.

2. Lesarska dejavnost

Poslovanje naše lesne industrije je tržno usmerjeno, kar pomeni, da pri določanju naših proizvodnih programov in poslovnih dejavnosti izhajamo iz zahtev tržišča, ki so v sedanjem času zaradi razmer na domačem trgu težko predvidljive, na zunanem trgu pa cenovno neugodne zaradi nerealnega tečaja dinarja. Zato smo letni plan proizvodnje opredelili na ocenjenih možnostih prodaje.

Planiran obseg proizvodnje je za 2 % večji od dosežene proizvodnje v preteklem letu.

Pri žagarski proizvodnji planiramo razreza 105.000 m³ hlodovine iglavcev, kar je usklajeno z gozdarsko dejavnostjo. Skupni obseg proizvodnje planiramo na žagah za 3,8 % nižje od preteklega leta, kar je posledica nižje planiranih dobav hlodovine na žage (vzrok zmanjšanje sečnje v gozdarstvu). Povprečni izkoristek hlodovine pri žaganju planiramo v višini

65,7%, kar je na nivoju doseženega v preteklem letu. Pri takem izkoristku planiramo proizvodnjo 69.021 m³ žaganega lesa, od tega bomo 38 % porabili v delovni organizaciji, 6 % izvozili in 56 % prodali na domačem trgu.

V letošnjem letu bomo tehnologijo žaganja še bolj kot do sedaj prilagodili namenskem narezu za potrebe finalne proizvodnje, še večjo pozornost bomo namenili manipulaciji in sortiranju žaganega lesa, ker bomo s tem dosegli boljšo kvaliteto in boljši integralni izkoristek žaganega lesa. Proučiti moramo možnost dodatnih faz lesa na žagah kot je sušenje, skobljanje, krojenje . . .

V žagarskih tozdih planiramo z enakim številom zaposlenih kot v preteklem letu zmanjšan obseg proizvodnje, zato je planiran tudi padec produktivnosti.

V finalnih tozdih načrtujemo 4 % večji obseg proizvodnje. Cilja povečanja proizvodnje iz poslovne politike nismo mogli planirati, ker za to še niso ustvarjeni pogoji (spremenjena organiziranost in prerazporeditev režijskih delavcev v neposredno proizvodnjo).

Prenosa dela proizvodnje na kooperante, bistveno povečanega od preteklega leta, ne planiramo. Takı proizvodnji moramo dodati med letom večji poudarek in s tem poenostaviti ter zaokrožiti tehnološke postopke.

Produktivnost dela v finalnih tozd planiramo za 4,4 % višje od dosežene v preteklem letu, dosegli jo bomo z zmanjšanjem zastojev, z boljšo organizacijo proizvodnje, z boljšim izkoristkom delovnega časa, z uvedbo službe za obdelavo naročil in optimalnih serij za izdelke z izboljšavami v tehnološkem postopku in z učinki naložb, realiziranih v preteklem letu.

Pri načrtovanju proizvodnih programov smo preverili vse proizvode glede na stopnjo akumulativnosti in prodajno perspektivo. V proizvodnem planu smo izdelke z nizko stopnjo akumulativnosti oz. slabo prodajno perspektivo planirali v zmanjšanem obsegu, nadomestili smo jih z izdelki, ki dolgoročneje omogočajo ustvarjanje večjega dohodka TP Pameče — novi programi, TP Prevalje — več stilnega programa vrat, TSP Radlje — izdelki iz masivnega lesa smreke, Nova oprema — sedežne garniture in vzmetnice višjega cenovnega razreda, TIP Otiški vrh — finalizacija oplemenitenih ivernih plošč).

Vse stroške smo planirali skrajno racionalno, saj smo pri vseh izdelkih preverili normativne porabe surovin in materialov, pri medsebojnih dobavah upoštevali najkrajše prevozne razdalje, planirali nujno potrebne fiksne stroške za tekočo proizvodnjo in bodoči razvoj ter v TIP Otiški vrh vse predvidene racionalizacije, ki so bile opredeljene v investicijskih programih.

V proizvodnji bomo ustvarili take pogoje, da bo proizvodnja bolj fleksibilna v dobavnih rokih in asortimanu, kar bomo lahko dosegli z aktiviranjem službe za centralno obdelavo naročil. Tako bomo povečali stopnjo poznanosti kupcev in tako izdelali mrežni plan proizvodnje v tozdu, s tem bomo imeli lahko ob zmanjšanih zalogah boljšo izbiro.

Še nadalje moramo skrbeti za dvig kakovosti ponujenih izdelkov ter celotnega poslovanja in sodelovanja s kupci. Vse, kar je vezano na celovito kakovost v odnosih z našimi poslovnimi partnerji, mora biti osnovna, trajna in zavestna naloga vseh delavcev v Lesni. Sprotno bomo spremljali kvaliteto izdelkov in jo usklajevali z zahtevami kupcev in standarda.

Razvojno dejavnost bomo izvajali z znanjem lastnih strokovnjakov, dopolnjevali ga bomo s sodelovanjem s tehnološko naprednejšimi partnerji in z ustreznimi znanstveno raziskovalnimi strokovnimi institucijami. Za to dejavnost bomo združevali sredstva v višini 2 % bruto dohodka (2399 milj. din).

III. PLAN TRŽENJA

Domači trg

V letu 1989 pričakujemo težji plama naših izdelkov na domačem trgu kot v preteklih letih. Zato moramo na domačem trgu nadaljevati s procesom sprememb prodajnih poti. Z utrjevanjem poslovnega sodelovanja s trgovskimi organizacijami in s polnim aktiviranjem lastne maloprodajne mreže (9 trgovin), inženiringa in velikega števila potniške mreže moramo vsaj toliko povečati naš tržni delež na domačem trgu, za kolikor bo realno padla skupna prodaja doma.

Cilji prodaje v tem letu so predvsem:

— povečan obseg prodaje preko lastne maloprodajne mreže in inženiringa

— povečan tržni delež naših izdelkov v višjem cenovnem razredu in na zahtevnejših tržiščih

— popolna pokritost jugoslovanskega tržišča z mrežo komercialnih predstavništva

Naše izdelke planiramo prodati na domačem trgu po naslednjih prodajnih poteh:

prodajna pot	dosežen delež v letu 1988	planiran delež 1989
lastne prodajalne in prodajni inženiring	19 %	28 %
direktni potrošniki	32 %	33 %
tuja trgovinska mreža	49 %	39 %
	100 %	100 %

Za spremenjeno strukturo prodajnih poti, da večji delež prevzamejo lastne prodajalne, imamo dobre pogoje, saj imamo 9 trgovin in 7 predstavništva po Jugoslaviji s skupno 131 zaposlenimi delavci.

Prodajo bomo pospeševali tudi z ustrežno ekonomsko propagando, saj bo tržno komuniciranje slonelo na povezavi ekonomske propagande z izdelki in prodajnimi akcijami. V ta namen bomo združevali sredstva po sprejeti poslovni politiki (2.202 milj. din). Na področju nabave bomo skrbeli za nemoteno in kvalitetno oskrbo proizvodnje, to pomeni tudi da bomo skrbeli za stroškovno in cenovno racionalno nabavo.

Nabavno službo bomo organizirali tako, da bodo naloge nabavnih referentov zadovoljevale potrebe proizvodnih obratov. Istočasno bomo s sklepanjem letnih pogodb za osnovne materiale dosegali nabavne bonitete velikega odjemalca. Koefficient obračanja zaloga materialov bomo izboljšali za 20 %.

Izvoz — uvoz

Za leto 1989 smo si s poslovno politiko postavili cilj, da dosežemo izvoz v višini 21,5 milj. \$, preko planov TOZD pa načrtujemo izvoz v višini 15.524 milj. \$, od tega 96 % na konvertibilno tržišče. Cilja izvoza nismo mogli v celoti upoštevati, ker še niso realizirani vsi pogoji (novi proizvodni program, še ne realizirana lastna podjetniška dejavnost v tujini) in ker je izvoz iz dohodkovnega vidika neugoden, kar je posledica ne-realnega tečaja dinarja. Planiran izvoz na konvertibilno tržišče je izražen v \$ za 8,2 % večji od doseženega v preteklem letu, realno pa za 22,4 %. Ta razkorak je posledica različnega razmerja valut v letu 1988 in januarju 1989. Razmerje med neposrednim in posrednim izvozom smo spremenili v prid neposrednega izvoza in predstavlja 40 % celotnega planiranega izvoza.

UČENCI FINSKE GOZDARSKE ŠOLE PRI NAS

Letošnjega petega aprila so bili pri nas na strokovnem izletu slušatelji finske gozdarske šole. Želeli smo jim pokazati naše gozdove v Bistri in značilno koroško kmetijo pri Knezu. Vendar je dež tako neusmiljeno lil, da smo jim gozdove naokrog pokazali kar s Knezovega dvorišča, naše območje pa jim je inž. Hubert Dolinšek predstavil s posterji pod streho.

Večina udeležencev je bila v copatih. Povedali so, da so si Jugoslavijo predstavljali kot deželo na jugu Evrope, kjer je toplo in večinoma sončno. Naša gozdnata pokrajina jih je presenetila in tudi naše planine, saj seže njihova najvišja gora le do višine 1324 m, kar je natančno toliko kot hišni prag naše najvišje kmetije pri Jeklu v Koprivni.

Sicer pa so Jugoslavijo nasplošno slabo poznali. Vedeli so le za našo avtomobilsko tovarno Zastava in za Kosovo. No ja, tudi to sta značilnosti!

Andrej Šertel

Ustvarjene devize bomo koristili skupaj in bomo za namo domestilo porabe deviznih sredstev izvoznikom pokrivali izpad dohodka v višini 20 % dinarske vrednosti porabljenih deviznih sredstev. Za leto 1989 planiramo 6,6 milj \$ porabe deviznih sredstev, kar je za 10 % več od porabe v preteklem letu.

Vso problematiko izvoza in uvoza ter izvozne stimulacije bo med letom spremljala in opredeljevala uvožno-izvozna komisija na nivoju delovne organizacije.

IV. PLAN ZAPOSLOVANJA

V skladu s poslovno politiko planiramo enako število zaposlenih, kot je bilo v preteklem letu. Po dejavnostih je plan naslednji:

	Dejansko štev. zaposlenih 1988	planirano štev. zaposlenih 1989	indeks plan 89/88
gozdarska dejavnost	749	746	99,6
lesarstvo	1664	1640	98,5
blagovni promet	215	228	106,0
DSSP	187	187	100,0
DS - IB	36	34	94,4
skupaj DO	2851	2835	99,4

V planu nismo mogli upoštevati zmanjšanja režijskih delavcev, ker ta program še ni dokončno izdelan.

V. PLAN FINANČNEGA REZULTATA DO

Pri planiranju finančnega rezultata smo izhajali iz cenovnih razmerij v mesecu januarju. Pri delitvi celotnega prihodka smo upoštevali obračunski sistem, po katerem je bil sestavljen zaključni račun za leto 1988.

Pri planu celotnega prihodka je upoštevana prodaja celotnega proizvodnega programa in znižanje zalog gotovih izdelkov (furniranih vratnih kril, furniranih podbojev in furniranih oblog). Za plan realizacije smo upoštevali veljavne cene in dogovorjene prodajne pogoje. V plane nismo vgradili vpliva neplačane realizacije, ker nova zakonodaja predvideva ugotavljanje celotnega prihodka po osnovi fakturirane realizacije.

Ker so plani delitve celotnega prihodka izračunani na osnovi cenovnih razmerij v januarju, je zaradi izredno visoke inflacije smiselno obravnavati le relativna razmerja posameznih kategorij delitve celotnega prihodka.

Direktni materialni stroški so planirani s 67,9 % deleža celotnega prihodka. Ta delež je višji od preteklega leta (59,2 %) zaradi poslabšanih cenovnih razmerij med nabavnimi in prodajnimi cenami, višjih odkupnih cen gozdnih sortimentov od lastnikov gozdov in večjega deleža prodaje preko lastnih prodajnih poti. Splošne materialne in poslovne stroške smo planirali skrajno racionalno in je zato njihov delež v celotnem prihodku nižji kot preteklo leto. Prav tako je nižji tudi delež tehnične in biološke amortizacije, kar je posledica nižjega faktorja revalorizacije osnovnih sredstev od faktorja gibanja prodajnih cen in iz osnovnih sredstev izločenih gozdnokamionskih cest.

Zaradi prejšnjih vplivov stroškov načrtujemo 19,5% delež dohodka v celotnem prihodku, kar je za 2% več, kot smo ga ustvarili v preteklem letu (19,1% delež). Planiran obseg dohodka je tako velik, da omogoča spremenjeno strukturo njegove delitve.

Kategorija dohodka	doseženi deleži 1988	planirani deleži 1989
dohodek drugih	0,1	
realne obresti	14,1	9,6
davki in prispevki	14,4	17,7
dohodkovni del SM	7,8	6,1
bruto osebni doh. in SSP	57,0	45,6
akumulacija	6,6	21,0

Iz vseh planskih ciljev, ki jih potrjuje struktura delitve dohodka načrtujemo izboljšanje akumulacijske sposobnosti celotne delovne organizacije. Pri vseh TOZD in TOK planiramo pozitivni rezultat poslovanja.

Osebnih dohodkov smo planirali na osnovi sedaj veljavnega družbenega dogovora in v plane vkalkulirali pri gozdarstvu 16 % in pri ostalih dejavnostih 5% realno rast osebnih dohodkov, kar je v skladu s planirano akumulacijo.

Sektor za plan in analize

LESARJI O ORGANIZIRANOSTI

Pred prvomajskimi prazniki so se sestali predstavniki samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij lesarskih tozd Lesne in razpravljali o reorganizaciji oz. o osnutku statuta podjetja Lesna. V razpravi so ugotovili, da so o osnutku razpravljali premalo časa, da so razprave o reorganizaciji Lesne nasploh preuranjene. Odločili so se, da bodo v mesecu maju še dopolnili ukrepe za izboljšanje poslovanja, o samoupravni organiziranosti pa bodo ponovno razpravljali v mesecu septembru.

Do teh zaključkov so prišli predvsem po razpravah v tovarni ivernih plošč, kjer so ugotovili, da rabijo več časa, da bi lahko prišli do dobrih organizacijskih rešitev. Odlog

referenduma pa narekujejo še drugi razlogi. Vsem je znano, v kakšnih razmerah poslujejo in zato se ne bi smeli preveč ukvarjati sami s seboj. Nova vlada je že tudi napovedala večje spremembe zakona o podjetjih. Po teh bodo imeli deli podjetja več samoupravnih pravic, ugotavljali bodo svoj dohodek in bodo tudi od njega odvisni, imeli naj bi svoj račun itd.

Lesarji imajo enoten poslovni cilj, zato bodo v poletnih mesecih vso energijo usmerili v čimvečjo in čimbolj kvalitetno proizvodnjo in prodajo, razprave o samoupravni organiziranosti pa bodo nadaljevali jeseni, ko bodo znane že tudi spremembe Zakona o podjetjih.

I. ROBNIK

du strokovnih nalog izbrala najboljšo strokovno nalogo z naslovom »Analiza tehnoloških parametrov v procesu stiskanja ivernih plošč v TOZD TIP Otiški vrh« avtorja Prikeržnik Jožeta Dipl. ing. Odbor in komisija sta pri utemeljitvi upoštevala naslednje:

1. naloga je nadgradnja diplomske naloge s področja stiskanja ivernih plošč,
2. naloga je praktično uporabna, saj smo s korekcijo diagrama stiskanja izboljšali kvaliteto ivernih plošč,
3. sistemska obdelava problematike stiskanja ivernih plošč v diplomski in strokovni nalogi je osnova za popolno obvladovanje postopka stiskanja,
4. naloga vključuje najnovejše izsledke iz strokovne literature in tudi usmeritve strojne fakultete v Ljubljani.

Poleg naštetih ugotovitev je popolno poznavanje tehnologije in diagrama stiskanja omogočilo tudi povečanje kapacitete stiskanja v povprečju za 11,2%.

Z rezultati in efekti strokovne naloge in tudi s sistematskim uvajanjem visoko strokovnega kadra, ki se mora pričeti s pripravo diplome in z nadaljevanjem strokovne naloge v obliki nadgradnje, smo v TOZD TIP zadovoljni. Mislimo, da bi morali s takšno obliko uvajanja vseh kadrov nadaljevati, ker lahko na tak način v zelo kratkem času pridemo do usposobljenih strokovnjakov, ki jih v Lesni vsekar potrebujemo.

Danilo Ranc

NAJBOLJŠA STROKOVNA NALOGA V LETU 1988

Odbor za kadrovske politike Lesne je v letu 1988 razpisal natečaj za najboljšo strokovno nalogo. S takšnimi oblikami stimulacije bomo namreč izboljšali kvaliteto in uporabnost strokovnih nalog in

istočasno hitreje in kvalitetneje usposabljali mladi strokovni kader.

V okviru akcije sta odbor za kadrovske politike in strokovna komisija lesarskega sektorja po pregledu

MOŽNOSTI UPORABE BIOSEKANCEV V PROIZVODNJI IVERNIH PLOŠČ

Predstavitev drugega dela raziskovalne naloge »Uporaba ostankov in nadomestkov za lesno surovino v proizvodnji ivernih plošč«

1. UVOD

V sklopu raziskovalne naloge »Uporaba lesnih ostankov in nadomestkov za lesno surovino«, ki je od leta 1986 prijavljena na Medobčinski raziskovalni skupnosti Ravne, smo proučevali tudi možnost uporabe biosekancev v proizvodnji ivernih plošč. Proučevanja uporabe biosekancev tečejo od leta 1986 v sodelovanju z Biotehniško fakulteto — katedro za lesna tvoriva, gozdarskim sektorjem in gozdarskim obratom Črna na Koroškem. Pri izvajanju raziskovalne naloge sodelujejo:

Daniilo RANC, dipl. ing.	— nosilec raziskovalne naloge
dr. Saša PIRKMAIER, dipl. ing.	— svetovalec
Mitja JANDL, dipl. ing.	— sodelavec
Anica PEČNIK	— sodelavka
Ivan LORBEK	— sodelavec
Darinka EPŠEK	— sodelavka
Gvido DOMJAN, ing.	— sodelavec (pri proučevanju povečane porabe ostankov)

Raziskovalna naloga je razdeljena na področja:

a) proučevanje povečane porabe lesnoindustrijskih ostankov (rezultati teh proučevanj se že uporabljajo v proizvodnji ivernih plošč, s čimer smo dosegli velike prihranke z znižanjem proizvodnih stroškov)

b) proučevanje uporabe biosekancev v proizvodnji ivernih plošč

c) proučevanje uporabe rastlin enoletnic v proizvodnji ivernih plošč

d) proučevanje ostalih nadomestkov v proizvodnji ivernih plošč z raziskavami na tem področju smo želeli prispevati k racionalni porabi lesne surovine in kot veliki porabniki lesa potrditi osnovni namen proizvodnje ivernih plošč in iz nekvalitetnih sortimentov, iz lesnih ostankov in ostalih materialov proizvesti izdelek — iverno ploščo — uporabno kot osnovni material za pohištveno industrijo. S proučevanjem nadpovprečne porabe ostankov in ostalih materialov smo ta cilj proizvodnje ivernih plošč še izraziteje poudarili. V sklopu raziskovalne naloge smo proučevali možnost uporabe biomase — biosekancev v proizvodnji ivernih plošč in sicer predvsem z vidika uporabnika in delno v sodelovanju z gospodarskimi strokovnjaki obdelali tudi nekatere idejne zasnove oz. variante spravila biosekancev. Raziskovalna naloga je bila večletna in je vključevala raziskovanje uporabe vseh vrst lesnih ostankov, biosekancev, rastline enoletnice in vlaknaste lesne ostanke, pomešane s kaolinom iz celulozne industrije. Pri proučevanju vseh vrst nadomestkov smo prišli do zanimivih in praktično uporabnih ugotovitev. Danes vam predstavljam izsledke pri proučevanju uporabe biosekancev.

2. HIPOTEZA

Precejšnje količine lesne surovine (vrhachi, veje) ostajajo v gozdu zaradi specifičnosti spravila gozdnih sortimentov. V svetu se uveljavljajo različne tehnologije spravila lesa, ki omogočijo racionalnejše izkoriščanje celotnega drevja. Predpostavljamo, da bi lahko tudi v naših gozdnogospodarskih območjih tehnologijo spravila parcialno organizirali tako, da bi lahko izkoriščali del biomase za potrebe v proizvodnji ivernih plošč, ostali del pa bi uporabljali v energetske namene. V nalogi smo želeli predvsem ugotoviti možnost uporabe biomase kot surovinski vir za iverne plošče, za kar so po naših ocenah precejšnje možnosti.

3. METODOLOGIJA DELA

V raziskovalni nalogi smo kot potencialni uporabnik proučevali predvsem možnosti uporabe biosekancev in si pri zbiranju strokovne literature priskrbeli osnovne podatke za proučevanje. V literaturi je zaslediti naslednje možnosti uporabe biosekancev:

1. kot surovinski vir za proizvodnjo ivernih plošč
2. kot energetski vir
3. za ekstrakcijo eteričnih olj
4. kot kombinacijo omenjenih možnosti

Omejili smo se na prvo možnost, ki je za nas najbolj zanimiva in v nalogi obdelali analize biosekancev, laboratorijske izdelave ivernih plošč in proizvodni preizkus. Istočasno smo želeli postaviti izhodišča za eventualne druge možnosti uporabe biosekancev.

4. PRIDOBITEV VZORCEV BIOSEKANCEV IN BIOIVERJA

4.1. Improviziran način spravila biomase

Kot možno varianto, predvsem pa kot preizkus določitve deleža biomase, smo na povprečnem sestoji v GO Črna na osnovi vzorčnih dreves določili povprečni delež uporabe biomase. Cilj teh poizkusov je bil predvsem pridobiti ustrezne količine biosekancev za laboratorijske poizkuse.

Cela drevesa smo z gozdarsko žičnico spravili na gozdarsko cesto, jih razrezali na dolžino 6 m in jih z gozdarskim kamionom neokleščena pripeljali na skladišče v TOZD TIP Otiški vrh. Drevesa smo obdelali in nato s tehtanjem določili delež uporabne biomase, ki je znašal 16,8%. Podatek se ujema s podatki iz strokovne literature.

Spravilo celih dreves se na podoben način uporablja v ZRN, vendar bi bilo potrebno njegovo uporabnost proučiti pri potencialnih ponudnikih v okviru raziskav, ki še tečejo.

4.2. Proizvodnja biosekancev

Iz pridobljene biomase smo na industrijskem sekiro stroju KLÖCKNER proizvedli biosekance za potrebe poizkusov. Tip sekiro stroja ni primeren za proizvodnjo sekancev in biomase, zato je bilo doziranje biomase ovirano, vendar to ni vplivalo na kvaliteto proizvodnih biosekancev. V primeru spravila celih dreves na centralna skladišča bi bilo potrebno izbrati ustrezne sekiro stroje za predelavo biosekancev.

4.3. Proizvodnja bioiverja

Proizvedene biosekance smo na standardnem tipu centrifugalnega iverilnika PALLMAN PZK — 14 predelali v bioiverje. Pri predelavi biosekancev ni bilo težav, zato z vidika predelave biosekancev na iverilnikih ni nobenih ovir.

5. LABORATORIJSKI POIZKUSI

5.1. Analize biosekancev

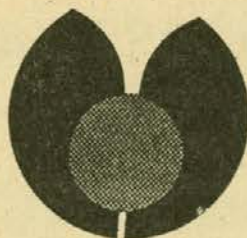
Pri analizi smo primerjali sekance iz obrezlin in krajnikov (standardni sekanci) z biosekanci, proizvedenimi na mobilnih sekiro strojih in na običajnem sekiro stroju. Vzorce smo pridobili v tujini in tudi od domačih proizvajalcev. Analizirali smo: delež frakcij, velikost sekancev, njihovo kvaliteto ter deleže sekancev in ostalih komponent v biosekancih.

	Sito	Biosekanci TIP	Biosekanci ZRN	Biosekanci Vitanje	Standardni sekanci TIP
	14,5 (%)	46,62	79,33	10,71	31,6
	10 (%)	13,25	10,87	13,40	17,4
	5 (%)	17,69	5,28	36,73	34,2
	1 (%)	13,78	2,72	28,98	16,2
	Dno (%)	8,66	1,8	10,18	0,6
	Dolžina (mm)	29,87	34,6	25,72	32,49
	Širina (mm)	10,77	11,8	8,5	10,74
	Debelina (mm)	4,75	4,7	3,88	4,39
	Sekanci (%)	60,02	66,07	61,64	95
	Skorja (%)	11,17	19,84	10,48	5
	Vejice (%)	9,37	9,33	9,85	
	Vejice + iglice (%)	119,44	4,76	18,03	

Tabela 1 — Analize biosekancev

KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC
KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja mesečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednika Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska cesta 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo, telefon 842-341.

Tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1989.

LETO VII — ŠTEVILKA 5

MAJ 1989

POŠTINA PLAČANA

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA

Dne 15. marca se je vršil v Unionski dvorani v Ljubljani prvi redni občni zbor Slovenske kmečke zveze.

Občnega zbora se je udeležilo tudi 5 delegatov iz naše koroške regije. Udeležba na občnem zboru iz vseh krajev Slovenije je bila več kot zadovoljiva, saj je bila velika Unionska dvorana polna do zadnjega kotička, kar dokazuje velik interes in zaupanje kmetov, da bodo svoje iz dneva v dan večje gospodarske težave lahko reševali v okviru te zveze.

Občnega zbora te zveze so se udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih institucij:

tov. Viktor Žakelj, podpredsednik Socialistične zveze Slovenije, tov. Milan Kneževič, predsednik komiteja za kmetijstvo in gozdarstvo, tov. Leon Frelih — predsednik zadružne zveze Slovenije, tov. Rupel — predsednik demokratske zveze.

Vsi navedeni so aktivno sodelovali bodisi s pozdravnim govorom (Žakelj, Rupel) oz. v diskusiji o problemih kmetijstva (Kneževič, Frelih).

Dnevni red občnega zbora je bil obširen, med drugim so bile opravljene tudi volitve v organe upravljanja Kmečke zveze. Koroško regijo bosta v upravnem odboru zastopala v naslednjih dveh letih tov. Beno KOTNIK — predsednik upravnega odbora regijske podružnice KZ in tov. Martin MAZGAN, kmetijski pospeševalac iz Radelj.

Za diskusijo na občnem zboru se je prijavilo preko 40 razpravljalcev zaradi pomanjkanja časa pa jih je pred mikrofonom prišlo le 18.

Predsednik komiteja za kmetijstvo in predsednik zadružne zveze sta v svojih diskusijah priznavala velike težave, v katerih se je znašlo slovensko kmetijstvo in tudi navajal ukrepe, ki se že sprejemajo za ublažitev teh težav. Ostali razpravljalci pa so govorili o problemih, ki jih najbolj občutijo v svojih okoljih. Tako je bilo največ problemov iz področja vinogradništva, medtem ko sta probleme, ki najbolj

tarejo našo koroško regijo, kmetijsko pridelavo v gorsko-hribovskem področju in problem gozdarstva obravnavala le dva delegata. Bilo pa je na temo pripravljenih še mnogo razpravljalcev, vendar zaradi pomanjkanja časa niso prišli do besede.

Na koncu zbora so bili med drugim sprejeti tudi naslednji sklepi:

— pri skupščini in predsedstvu SRS zahtevamo pravno in moralno rehabilitacijo krivično preganjanih obsojenih in razlaščenih kmetov v času prisilne kolektivizacije in obvezne oddaje;

— v novi slovenski ustavi terjamo ustavno-pravno varstvo družinske kmetije in odpravo zemljiškega maksimuma;

— pri Skupščini in vladi SRS zahtevamo pospešeno prenovo kmetijske zakonodaje, ki mora biti taka, ki bo podpirala, ne pa ovirala gospodarjenja na kmetijah in v kmetijstvu. Posebej izpostavljamo Zakon o zadrugah o gozdovih, o prometu s kmetijskimi in gozdnimi zemljišči, o dedovanju kmetij in socialnem varstvu;

— zahtevamo sistemsko ureditev na področju politike cen kmetijskih pridelkov, ki bo omogočila delovanje trga in ga ščitila pred dumpinškim uvozom kmetijskih pridelkov. Predlagamo institucijo socialnega partnerstva pri Skupščini SRS, odbor sestavljen iz predstavnikov pridelovalcev, predelovalcev, porabnikov hrane in skupščinskih delegatov, ki bo dajala predloge o politiki cen kmetijskih pridelkov;

— zahtevamo posebno in učinkovito pospeševanje razvoja in gospodarstva v hribovitih in drugih marginalnih območjih;

— predlagamo ustanovitev kmetijsko-gozdarske zbornice, ki bo prevzela organizacijo javnih in strokovnih služb, del javne uprave in državne intervencije ter zastopala interese kmetijstva in gozdarstva pred organi oblasti. Prevzela naj bi dejavnost vseh mogočih SIS na tem področju;

— Slovenija si ne more več privoščiti

neodgovornega poseganja v kmetijski prostor. Zato ne pristajamo na nikakšno podrejanje nekim višjim družbenim interesom, dokler se pri vsakem novem posegu v okolje ne najde za kmetijstvo in okolje najbolj racionalna rešitev;

— v javnosti so znani načrti za gradnjo velikih družbenih farm za pitanje goveda. Sredstva za nekatere naj bi bila pridobljena tudi iz denarja, ki se namenja manj razvitim območjem v Sloveniji. Zato predlagamo, da se sredstva za nerazvite intenzivnejše vlagajo v nerazvita območja v Sloveniji, predvsem v razvoj družinskih kmetij in infrastrukture na podeželju;

— nevzdržno je, da socialni položaj tudi v Sloveniji rešujemo z nizkimi cenami kmetijskih izdelkov. Zato zahtevamo ekonomske cene po kalkulacijah kmetijskega inštituta Slovenije;

— Slovenska kmečka zveza bo morala večjo pozornost posvetiti položaju kmečkih žena in deklet. Kmečka žena in bo temelj družinske kmetije;

— ena od temeljnih nalog Slovenske kmečke zveze, ki jo je potrebno znova povdariti, je borba proti vsem oblikam političnega in gospodarskega monopola;

— Slovenska kmečka zveza si mora bolj učinkovito prizadevati za izboljšanje položaja kmečkih starostnih zavarovancev, ob enem od oblasti zahtevamo večjo socialno pravičnost do ostarelih kmetov, ki so na jesen življenja ostali skoraj izključno prepuščeni dobri volji svojih bližnjih;

— predlagamo in zavzemali se bomo za vključitev kmetijskih znanj in popularizacijo v osnovnih šolah;

— divjad vse bolj ogroža kmetijske površine na celotnem območju Slovenije. Od pristojnih organov zahtevamo zaščito in uresničevanje zakonov. Predlagamo tudi ponovni pregled zakonodaje, ki ureja to področje;

— ena temeljnih nalog Slovenske kmečke zveze v letu 1989 je krepitev in razvoj organizacije po vsej Sloveniji. Pri-

dobivanje novih članov, kadrovske usposabljanje in prizadevanje za demokratično v Slovenski kmečki zvezi in družbi;

— vsi ti ukrepi pa bodo le težko uresničljivi, ker se v težkem gospodarskem položaju ne nahaja le celotna panoga kmetijstva, temveč tudi druge institucije, oz. kar celotna družba. Zato bo potrebno dati prednost prvenstveno tistim sklepom, ki zahtevajo sistemsko ureditev na področju cen, saj se kljub dosedanjim prizadevanjem cenovno neskladje med industrijskimi pridelki na drugi strani z vsakim dnem pogloblja tako, da se sicer tudi pogosto zvišanje cen kmetijskim pridelkom spriti izniči, ker se pač ostale cene zvišujejo znatno hitreje.

Zlasti bo potrebno urediti dohodkovne odnose znotraj reprodukcijske verige: proizvodnja — predelava — prodaja, saj je od zadnjih občutnih podražitev za potrošnike imel proizvajalec bore malo koristi. V mesecu februarju 1989 je bil v prostorih TOK Ravne na Prevaljah ustanovni zbor podružnice kmečke zveze za Koroško. Tudi na tem zboru je bilo podanih mnogo koristnih predlogov. Močno je bilo povdarjeno sožitje med kmetijstvom in gozdarstvom, pri čemer je bila izražena želja, da bi imel kmet eno samo nadgradnjo, ki pa bi morala stremeti za tem, da bi bila za kmeta učinkovita in zlasti cenena.

Odnosi kmečka zveza — kmetijska zadruga — zadruga zveza naj bi temeljili na sodelovanju tako, da bi zadruga in Zadruga zveza še naprej zastopali poslovni interes kmeta, kmečka zveza pa naj bi bolj vplivala pri formiranju zakonodaje, ki se nanaša na kmetijstvo ter skrbela, da bodo v vseh vodstvenih strukturah enakopravno zastopani tudi kmetje oz. ljudje, ki imajo interes za kmetijske probleme.

— Slovenska kmečka zveza naj ostane stanovska organizacija kmetov v okviru SZDL in naj ne poskuša prerasti v politično stranko.

— Vprašanja ekologije: industrija onesnažuje okolje in povzroča kmetijstvu in gozdarstvu ogromno škode. Posledice škode pa nosi izključno kmet sam.

— Vzdrževanje gozdnih cest naj bi bila skrb vse družbe in ne samo gozdnih posestnikov.

— SIS za intervencijo v kmetijstvu in proizvodnji hrane naj bi bil regijski.

— V članstvo kmečke zveze in zlasti k sodelovanju je potrebno pritegniti čim več kmetijskih in ostalih strokovnjakov.

— Kmečka zveza se mora zavzemati za nadaljno demokratizacijo družbe in za resnično soodločanje pri vseh zadevah, ki zadevajo kmeta.

Za zaključek bi ponovili še zadnji sklep občnega zbora kmečke zveze: temeljna naloga je krepitev in razvoj organizacije in pridobivanje novih članov, kajti čim več kmetov bo kmečko zvezo priznalo in se vključilo vanjo, toliko bolj bo ta učinkovita pri reševanju včasih že kar kritičnih kmetijskih problemov, ki so zlasti v naših hribovskih predelih še izjemno pečeči.

Slavko SLEMNİK

KLASIFIKACIJA GOVED NA LINIJI KLANJA

Sistem razvrščanja in klasifikacije mesa, pridobljenega s klanjem goved vseh pasem in kategorij, predpisuje jugoslovanski standard. Goveje meso je po tem standardu meso oblike polovic ali celih trupov, pridobljeno s klanjem in primarno obdelavo naslednjih kategorij goved: telet, mladih pitanih goved in odraslih goved.

Primarno obdelano meso zaklanih goved so polovice ali cel trupi živali, s katerih je pri obdelavi odstranjena koža, glava, spodnji del nog, rep in vsi notranji organi prsne, trebušne in medenične votline razen ledvic in ledvičnega loja.

Telečje meso je meso moških in ženskih živali, ki so pretežno krmljene z mlekom ali enakovrednim nadomestkom in ob zakolu niso starejše od 6 mesecev. Imeti mora značilno svetlorožnato ali rožnato barvo mišičnine in svetlo rumenkasto barvo mastnine.

Junečje meso je meso moških nekastriranih živali, ki ob zakolu niso mlajše od 6 mesecev niti starejše od 18 mesecev, ali meso ženskih živali in moških kastratov, ki ob zakolu niso mlajši od 6 mesecev niti starejše od 30 mesecev. Zgradba mesa ne sme biti pregraba, značilna za goveje meso odraslih živali, barva mastnine pa ne intenzivno rumena.

Goveje meso je meso odraslih živali obeh spolov in se od Junečjega razlikuje po temnejši rdeči barvi in bolj grobi mišični zgradbi, rumenkasti ali rumeni mastnini in večji stopnji okostenitve hrustanca.

Telečje, Junečje in goveje meso se razvršča v razrede na osnovi naslednjih značilnosti:

- teže toplih polovic
- konformacije trupa, ki je lahko: zelo dobra, dobra, srednja, slaba in zelo slaba
- pokritosti trupa z mastnino in marmoriranost kot: dobra srednja in nezadostna
- barve mišičnine in mastnine kot: primerna srednja in neprimerna
- struktur mišičnine in mastnine kot: dobra, srednja in slaba

RAZVRŠČANJE JUNEČJEGA MESA

Junečje meso se razvršča v tri razrede: E, I, in II. Junečje meso, ki ne izpolnjuje pogojev za nobenega od omenjenih razredov, se označuje kot meso zunaj razreda (VK).

razred	J. E.	J. I	J. II	J. VK	G. I	G. II	G. III	G. VK
% od teže toplih polovic	73,0	16,5	6,0	0,2	2,9	0,6	0,1	0,7

Junečje meso E razreda:

- teža toplih polovic mora biti najmanj 180 kg,
- konformacija trupa mora biti zelo dobra ali dobra,
- pokritost mesa z mastnim tkivom mora biti dobra, če konformacija ni zelo dobra, oziroma srednja, če je konformacija zelo dobra,
- barva mišičnine mora biti svetlordeča, značilna za mlado Junečjo meso, mastnina pa svetlo rumena,
- struktura mišičnine nežno fina, konsistenca pa dobra, ne testasta in ne vodena.

Junečje meso I. razreda:

- teža toplih polovic mora biti najmanj 150 kg
- konformacija mora biti dobra ali srednja
- pokritost z mastnino mora biti dobra, če konformacija ni dobra, lahko pa je srednja, če je konformacija dobra,
- barva mišičnine in mastnine je lahko srednja, če je konformacija dobra, oziroma primerna, če je konformacija srednja,
- struktura in konsistenca mesa morata biti najmanj srednji

Junečje meso II. razreda:

- teža toplih polovic mora biti najmanj 120 kg,
- konformacija je lahko dobra, srednja in slaba. Dobra je obvezna za polovice z nezadostno pokritostjo in za polovice z neprimerno barvo;
- pokritost je lahko dobra, srednja ali nezadostna. Dobra je obvezna za polovice s slabo konformacijo, srednja pokritost pa je obvezna pri srednji konformaciji;
- barva mesa mora biti srednja, če konformacija ni dobra,
- pri strukturi in konsistenci je obvezna vsaj srednja ocena.

Junečje meso zunaj razreda (VK):

- Je vse meso, ki ne izpolnjuje pogojev za E, I, in II. razred in sicer:
- teža toplih polovic je manj kot 120 kg,
 - konformacija trupa je slaba in pri tem tudi pokritost ni dobra,
 - barva, konsistenca in struktura mesa je slaba oziroma nezadostna.

V letu 1988 smo v naši klavnici pri TOZD »Mesnini« dobili pri ocenjevanju kvalitete goveje živine na liniji klanja naslednje rezultate:

Franc JAVORNIK

OBVESTILO — popravek

V prejšnji številki priloge za kmetijstvo smo vas napačno obvestili o obratovanju blagajne v Črni na Koroškem. Blagajna bo odprta vsak prvi in tretji petek v mesecu v poslovnih prostorih Gozdarstva Črna.

Prosimo, da en dan prej pokličete blagajničarko na TZO Trata Prevalje in javite svoje potrebe.

Uredništvo

Pri Lečniku v preteklosti

Danes pa tako

PRI SPODNJEM LEČNIKU

Za kmetijo sp. Lečnik na Tolstem vrhu, pri Ravnah na Koroškem je slišal že marsikdo.

Gospodarju Petru in njegovi ženi Mariji se je rodilo 12 otrok. Kot šesti se je leta 1938 rodil Peter, sedanjí gospodar. Že od mladih nog je čutil veselje do kmetovanja, zato ga je oče namenil za bodočega gospodarja.

Pri izbiri življenjske sopotnice je imel Peter res srečno roko. Tako je leta 1963 poročil pridno in vestno Štrikarjevo Tončko. Rodili so se jima trije otroci, Darinka, Peter in Ivanka. Leta 1972 jima je oče pripisal kmetijo, ki je bila v zelo slabem stanju. Pošteno sta morala pljuniti v roke. Zgraditi je bilo treba nov hlev, popraviti hišo, kupiti vse stroje, poleg tega pa

je izplačal dediščino vsem 11. bratom in sestram. Pomagala sta si tudi s posojili, do katerih stari oče ni imel zaupanja. Kmetija obsega skupno 42 ha, od tega je 26 ha gozda in 16 ha obdelovalnih površin, ki so precej strme in težke za obdelavo. Zato je treba precej dela opraviti ročno. Ko je na kmetiji največ dela, priskočijo na pomoč tudi bratje in sestre.

Pred ureditvijo je bila kmetija usmerjena v pitanje govedi. Z izgradnjo novega hleva so se postopoma preusmerili v prirajo mleka. Danes imajo 18 krav molznic in 10 telic za lasten remont. Oddajajo 50.000 do 60.000 litrov mleka letno, poleg tega pa spijajo še tri pitance. Po proizvodnji mleka so med vidnimi proizva-

jalci v občini. Za tako veliko proizvodnjo morajo v svojo zemljo vložiti kar precej, saj porabijo letno 15 ton mineralnih gnojil. Peter pravi: »Če ne bi gnojil z mineralnimi gnojili, bi moral imeti pol hleva praznega.«

Poleg obilice dela, ki je na kmetiji, marljiva gospodinja najde čas še za prašiče, ki jih ima do 25 in so njeno veliko veselje. Sedaj, ko so zgradili tudi novo hišo, pa premišlujejo tudi o kmečkem turizmu. V ta namen obiskuje najmlajša hči gostinsko šolo v Slovenj Gradcu.

Verjetno se precej ljudi sprašuje, kako je Petru in Tončki Rezač uspelo, da imata kmetijo, ki je lahko marsikomu za vzgled. Morda jima celo kdo zavida. Tisti, ki ju dobro poznajo vedo, koliko let trdega dela brez dopusta in praznikov je vložene v to, kar imata. Toliko lahko ustvari le človek, ki resnično ljubi zemljo.

Milena Wresnik

Spoznajte mesne izdelke »Mesnine«

Osnovna dejavnost naše tovarne je poleg proizvodnje vseh vrst svežega mesa tudi proizvodnja mesnih izdelkov. Pod spretnimi rokami naših delavcev in budno kontrolo strokovnjakov nastajajo okusni in privlačni mesni izdelki, pri katerih se trudimo, da ne izgubijo domačega okusa, ki je v zadnjem času vedno bolj iskan. Naj vam jih na kratko predstavimo.

Prekajeni izdelki

Dravogradska domača klobasa je naš najznačilnejši izdelek. Narejena je iz prvovrstnega svinjskega mesa in slanine. Ob dodatku govedine za vezavo in naravnih začimb dobi v dimu, ki nastane z zgorevanjem bukovih drv iz pohorskih gozdov, značilno aromo in je drugje ne najdemo. V isto kategorijo spada zaradi drugačne surovinske sestave in drugega tehnološkega postopka precej cenejša mežiška klobasa.

Koroška polsuha salama je izdelana iz kakovostnih surovin, z večjim dodatkom govejega mesa. Ima značilen vonj in okus po dimu in dodanih začimbah.

Goveja klobasa in navadna salama, ki sta izdelani izključno iz mesa naših domačih, koroških goved in prvovrstne slanine, sta cenjeni zaradi prijetne arome in sorazmerno nizke cene.

Prekajeni suhomesnati izdelki kot so: prekajena šunka, prekajena rebra, prekajene krače, prekajeni jeziki, kmečka šunka, prekajeni vrat v mreži itd., so kvalitetni kosi svinjskega mesa. Z razsoljevanjem in prekajevanjem v naravnem dimu dobijo značilen, zelo iskan okus.

Poltrajne salame so izdelane iz govejega in svinjskega mesa ter slanine v primernih razmerjih in termično obdelane s kuhanjem. To so naše turisti in tirolska salama, šunkarica ter šunka v ovitku, ki sta iz najkvalitetnejšega svinjskega mesa. Značilen okus jim dajeta naraven poper in česen.

Obarjene klobase so značilne po svojem blagem okusu, ki ga imajo radi predvsem naši otroci; pa tudi vam je všeč, kajne? Hrenovke in safalade, izdelane iz govedine in slanine, blago začinjene in polnjene v naravna čreva, primerno termično obdelane — le kdo bi se jim odrekal?

Pariška, posebna, zelenjavna salama in mesninka z značilno rožnato barvo, ki pomeni barvo mesa, brez drugih manjvrednih dodatkov. Je sploh še kaj boljšega za dober sendvič?

Pečeno carsko meso in slanina, tlačanka, krvavice, pečenice in prešane glave so nam lahko dobro izhodišče za pripravo nekoliko drugačnega obroka.

Poleg vseh teh izdelkov, pa se vedno bolj usmerjamo v zahtevno proizvodnjo trajnih mesnih izdelkov, ki so posebej skrbno izdelani iz odbranega svinjskega, govejega mesa in hrbtné slanine in začinjene z naravnimi začimbami. Prekajeni so v hladnem dimu in zorjeni v naravnih pogojih. To so naša gozdarska klobasa, koroška goveja salama, koroški salamin in čajna klobasa. Ekskluziven izdelek predstavlja klobasa za grizljanje ob pivu z imenom krčmarska klobasa. Naše specialitete pa so tudi budjola in suha mesna panceta ter goveji prhut.

Vsi naši izdelki so prekajeni z dimom, ki nastaja pri zgorevanju bukovih drv in žagovine iz naših domačih gozdov in so začinjene z naravnimi začimbami.

Zahtevajte naše izdelke v vaši prodajalni in spoznali boste, da domači okus še ni pozabljen. Prisluhujemo tudi vašim pripombam in predlogom. Sporočite nam, saj delamo za vas!

Priporoča se kolektiv TOZD »MESNINA«.

Franc JAVORNIK

ROKOVA UPOKOJITEV

V mesecu marcu preteklega leta se je upokojil naš sodelavec Rok Gorenšek. Roka se bralci Viharnika prav gotovo spominjajo po številnih zanimivih prispevkih v prilogi. Bil je tudi eden njenih glavnih urednikov. Naneslo je, da je prav v času Rokove upokojitve zaradi finančnih težav prenehala izhajati Priloga za kmetijstvo. Zato tudi ni bilo prave prilike, da bi ta dogodek obeležili v Viharniku.

Njegovi sodelavci na DSSS Koroške kmetijske zadruge pa smo se od njega poslovili pred letom dni.

Rok je bil v naši delovni skupnosti zaposlen zadnje desetletje svojega službovanja, čeprav je bil istočasno »doma« v vseh naših temeljnih organizacijah in so ga tudi oni imeli takorekoč za člana svojega kolektiva. Prayzaprav je to tudi bil, saj je delal pri koroškem združništvu od samih začetkov in tudi vztrajal v njem do upokojitve. Kot nam je pripovedoval, si je prvotno iz-

Rok Gorenšek

bral drugačno poklicno pot. Toda neizprosna usoda prvih povojnih let, ko niso nikogar vprašali, kaj bi rad delal, ampak so ga postavili tja, kjer je bil najbolj potreben, ga je usmerila v kmetijsko dejavnost. Toda zdi se mi, da je bila usmeritev prava zanj, vsaj po njegovi osnovni notranji naravnosti, čeprav morda ne po materialni plati. Kajti Rok zelo dobro pozna nprav našega

kmeta in mu ni bilo težko navezati stika z njim. To pa je bilo v tistih začetkih najbrž zelo pomembno, morda še bolj kot danes.

Vendar se mi zdi, da ga poklic ni popolnoma zadovoljeval in da se je prav razživel šele s peresom v roki. S preprosto in občuteno besedo je bil poznan v celotnem koroškem prostoru s svojimi prispevki v Fužinarju in Viharniku. In prav njegovo pisanje in njegov širok pogled na svet, s katerim je pokazal svojo globoko poznavanje človeka in kulture, bo najbolj živ spomin nanj. Življenje ga je že v mladih letih, v času vojne, peljalo skozi hude preizkušnje. Kljub vsemu mu je ostalo veliko življenjskega optimizma. Sodelavci smo vedno radi prisluhnili njegovim pogledom na svet, ker smo za njimi čutili širino njegove razgledanosti, pa naj je šlo za politične, ekonomske ali naše, intimne probleme. Radi smo mu postavljali vprašanje: »Rok, kaj pa ti misliš o tem?«

Zaradi tega te, Rok, prosimo, da sedaj, ko si vstopil v t.i. tretje življenjsko obdobje, ne pozabiš čisto na nas in nas večkrat obiščeš. Pozabi pa na vse, kar je bilo v teh letih narobe in da še naprej ostanemo kot stari prijatelji.

MARJANA Sušec

Dve generaciji na Kotnikovi kmetiji: oče Feliks, mati Katarina, sinovi Drago, Branko, Stanko, Marjan, Vinko, snaha Marjana in vnuki Boštjan, Simon in Dragica

Na Sp. Kotnikovi kmetiji v Zg. Razborju

»KMET LJUBI ZEMLJO...«

»Ljubi zemljo, jo obdeluj in zemlja ti bo dala kruh, dala ti bo tisto, kar od nje zahtevaš...« Tako pravi stari pregovor in tako misli tudi vsak priden in skrben kmet.

Kmetija Spodnji Kotnik v Zgornjem Razborju je ena tistih kmetij, ki je že pred leti šla po poti napredka, kar je dokaz, da se s pridnim delom tudi na hriboviti kmetiji da veliko napraviti in zboljšati. Gospodar Spodnje Kotnikove kmetije Feliks Knez, ki že vrsto let pridno gospodarja na svojem 53 ha velikem posestvu, ob pomoči svoje žene Katarine, sina Draga in snaha Marjana.

»Ja veste, kaj bi tožil, kako nam gre tu zgoraj. Sami vidite, da leži kmetija visoko, na 1000 m nadmorske višine, da je strma in da tu trpimo...«

V hlevu pri Kotnikovih imajo 32 glav živine in glavni dohodek je prirreja mleka ter pitanje bikov.

»Kako ste zadovoljni z odkupno ceno

mleka?« vprašamo. »Sramotno je, da moramo proizvajati po tako slabi odkupni ceni. Kmetje smo tu izredno tepeni, če gledamo, koliko pa mora potrošnik za mleko v trgovini plačati. In poleg tega, da mleko prodajamo po tako sramotni ceni, je tu še druga težava, ki jo kmetje izredno občutimo. To je prevoz mleka. Moj sin Drago vozi že nekaj let do 1000 l mleka iz Razborja v dolino v Podgorje od vseh 33 pridelovalcev mleka. Dnevno prevozi do 34 km in tudi ta prevoz ni plačan tako, da bi bili povrnjeni stroški...« Tudi sin Drago pravi, da je prevoz mleka še vedno premalo plačan, če računaj porabo nafte in vzdrževanje vozila.

Hribovski kmetje niso navajeni, da bi tožili, da morajo delati in težko obdelovati hribovsko zemljo. Tam, kjer ne gre s traktorjem, morajo obdelati ročno ali pa z živino. Tožijo le po tem, da je tako zasebno kot družbeno kmetijstvo prišlo v precejšnje težave in, da ob taki politiki ne vidijo izhoda. Občutek pa imajo, da

SODELAVKI JERICI V SPOMIN

7. aprila je poteklo eno leto, ko je naša nepozabna sodelavka Jerica Razpotnik opravila svoj poslednji delovni dan v naši delovni organizaciji.

Naslednji dan je predložila potrdilo, da je zaradi zdravstvenih preškov začasno v bolniškem staležu. Takrat pač nihče ni mogel slutiti, da nikoli več ne bo oblekla trgovskega plašča in nihče ni mogel slutiti, da je imela pred sabo le še pet mesecev neizmernega trpljenja in pet mesecev obupa in zlih slutenj ob dejstvu, da se bo njena težka bolezen z vsakim dnevom stopnjevala ter, da so ji življenjske moči vidno pešale in 6. septembra tudi v celoti pošle.

Med sodelavci TZO Ledine je pokojna Jerica preživela skupno z vajeniško dobo 14 let in prepričani smo, da izražamo nedeljivo mnenje vseh, da smo z njo izgubili nad vse marljivo, vestno in delovno sodelavko, ki jo je odlikovala zlasti njena skromnost, njen miren in tih značaj. Vse zaupane naloge je opravljala z voljo in odgovornostjo, zaradi česar si je pridobila simpatije in ugled tako sodelavcev kakor tudi strank, katere so jo zaradi njene-ga toplega odnosa nad vse cenile.

V letu dni, odkar je ni več med nami, v našem kolektivu se je še enako živo spominjamo, kot pa tistega usodnega 8. septembra, ko smo se na dravogradskem pokopališču z žalostjo poslovili od nje. Zlasti sočustvujemo z njenimi otroci, ki so tako rano izgubili svojo, še tako mlado, skrbno in nenadomestljivo mamo.

sodelavci

se država vse preveč vmešava v poslovno politiko kmetijstva.

Na Kotnikovi kmetiji so trdni in pravijo, da jih še tako hudi časi ne bodo odvrnili od dela, od gospodarjenja. Čeprav svoje rjive obdelujejo s pomočjo traktorske vitle, ker njiv zaradi strmin s traktorjem ne morejo orati, pravijo, da bodo na njih pridelali vedno toliko, da bo dovolj hrane. Še danes sejejo rž, da je pri hiši ržen kruh, pridelujejo silažno koruzo, da je tudi za živino dovolj hrane. »Kaj naj vam rečem? Dela imamo dovolj. Ker pa smo rojeni tu v hribovih, bomo ostali kar tu. V dolino nas ne vleče več, obdelovali bomo zemljo, iz nje črpali pridelek za svoj obstoj,« pravi gospodar Feliks Knez. Potem pa bo svoje posestvo prepustil svojemu najstarejšemu sinu Dragu, ki z ženo že danes pridno pomagata gospodariti. Jurač

Na osnovi dosedanjih analiz biosekancev ugotavljamo:

1. Delež frakcij je odvisen od vhodnega biomateriala, ki se predela v biosekance in od tipa sekistrostroja. Pri mobilnih sekistrostrojih zasledimo več drobnih frakcij, kar je neugodno za uporabo pri proizvodnji ivernih plošč. Z vidika deleža posameznih frakcij so najugodnejši bisekanci iz ZRN, proizvedeni na mobilnem sekistrostroju KLÖCKNER, najmanj ugodni pa biosekanci iz Vitanja, proizvedeni na mobilnem sekistrostroju PÖTINGER, ki pa omogoča tudi ustrezno korekcijo dimenzij biosekancev.

2. Enake ugotovitve veljajo tudi za povprečne dimenzije biosekancev.

3. Tudi delež iglic, vejic in skorje je v neposredni odvisnosti od vhodnega materiala in vpliva na delež drobnih frakcij.

5.2. Analiza bioiverja

S standardno metodo analize iverja smo primerjali kvaliteto proizvedenega iverja iz običajnih sekancev in iz biosekancev.

Sito	Običajno iverje	Bioiverje iz biosekancev TIP	Bioiverje iz biosekancev Vitanje
	(%)	(%)	(%)
5,0	4,48	9,91	7,20
2,5	15,29	26,85	22,44
1,6	27,17	29,57	24,54
1,0	25,49	18,50	18,06
0,5	20,63	12,99	17,87
0,315	4,59	1,32	5,75
0,1	2,01	0,60	3,21
Dno	0,34	0,26	0,93
Dolžina (mm)	11,25	20,28	11,4
Debelina (mm)	0,65	0,92	0,8
Vitkost	17,31	22,05	14,25

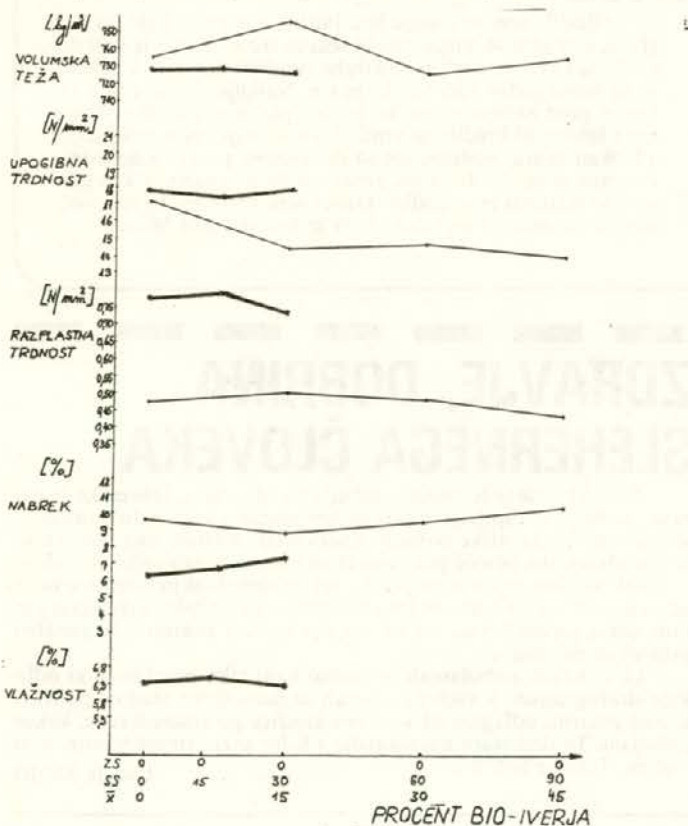
1. Bioiverje je delno temnejše, ker vsebuje večji delež skorje in iglic.

2. Iz teh razlogov je bioiverje uporabno zgolj za srednji sloj ivernih plošč.

3. Z naraščajočim deležem drobnih frakcij se zmanjšuje debelina iverja in hkrati pada vitkost iverja.

5.3. Proizvodnja laboratorijskih plošč

V laboratoriju smo proizvedli laboratorijske plošče z različnimi deleži bioiverja v srednjem sloju in sicer v območju od 15 do 90 %. V

Slika 1 - Grafični prikaz mehanskih vrednosti plošč iz bioiverja

prvih poizkusih smo proizvedli plošče iz večjega deleža bioiverja v srednjem sloju in ugotovili, da je pričakovati realno uporabne rezultate v območju do 30 % nadomeščanja iverja z bioiverjem.

Ugotovitve laboratorijskih poizkusov

1. Razplastna trdnost v nižjih deležih do 20 % celo narašča

2. Pri nabreku ni opaznih posebnih zakonitosti

3. Pri upogibni trdnosti je opaziti rahlo padanje vrednosti, vendar v povprečju ni izrazito. Na osnovi rezultatov laboratorijske izdelave plošč smo se odločili za proizvodni preizkus z deležem ca 20 — 30 % bioiverja. Rezultati laboratorijskih poizkusov so bili zelo ugodni, vendar je potrebno njihovo praktično vrednost preizkusiti z večkratnimi proizvodnimi preizkusi.

6. PROIZVODNI PREIZKUS

V GG Vitanje so za potrebe proizvodnega preizkusa proizvedli ca 50 prm biosekancev, kar je zadostovalo za enourni proizvodni preizkus, ki je omogočil odvzem primerjalnih kontrolnih plošč. Proizvodni preizkus je potekal pod naslednjimi pogoji:

a) doziranje biosekancev na iverilnike PALLMANN — 100 %

b) doziranje iverja v fazi sušenja 50 % bioiverja 50 % običajnega iverja v srednji sloj.

c) ločevanje iverja v fazi separacije z naslednjo strukturo iverja po slojih:

SREDNJI SLOJ 30 % bioiverja

ZUNANJI SLOJ 10 % bioiverja

d) ostali tehnološki parametri so bili v času preizkusa nespremenjeni.

Rezultati proizvodnega preizkusa potrjujejo rezultate laboratorijskih preizkusov, da spremembe mehanskih vrednosti plošč niso velike. Med preizkusom smo ugotovili naslednje:

1. biosekanci so bili zaradi daljšega skladiščenja v TOZD TIP precej temni, zato so bile ustrezno temnejše tudi iverne plošče,

2. iz tehničnih razlogov nismo uspeli dozirati bioiverje izključno v srednji sloj, zato je bilo iverje tudi v zunanjem sloju temnejše barve,

3. plošče smo tudi površinsko oplemenitili in ugotovili, da dodajanje bioiverja v zunanji sloj ni priporočljivo,

4. med proizvodnjo je bilo zaznati eterične sestavine in opazen je bil rahlo zelenkast odtenek potemnjene iverja,

5. rezultati preizkusa so ugodni in je potrebno poizkuse nadaljevati.

7. ZAKLJUČKI

1. Kvaliteta biosekancev je odvisna od vhodnega materiala in od vrste sekistrostroja.

2. Za proizvodnjo ivernih plošč so primernejši daljši in debelejši biosekanci.

3. Pri skladiščanju biosekancev prihaja do pospešenega razkroja sekancev, zato je priporočljiva uporaba le-teh v roku desetih dni.

4. Povprečno znaša »energetski« delež v biosekancih 40 % (vejice, iglice, skorja). Ta del bi bilo priporočljivo ločiti od biosekancev in ga uporabiti za ekstrakcijo ali za kurjenje.

5. Predelava biosekancev na iverilniku v času proizvodnega preizkusa ni povzročala težav. Iverje iz biosekancev je temnejše barve, odvisno od starosti biosekancev in od deleža lubja, iglic in skorje.

6. Temnejše iverje se pojavlja predvsem v drobnih frakcijah, ki bi jih lahko ločevali in ga uporabljali v energetske namene.

7. Pri izdelavi laboratorijskih plošč in tudi pri proizvodnih preizkusih smo uporabljali različne deleže bioiverja in ugotovili, da prihaja do rahlega poslabševanja mehanskih vrednosti pri upogibni trdnosti, medtem ko je prišlo pri razplastni trdnosti pri laboratorijskih preizkusih celo do izboljšanja mehanskih vrednosti. Iz rezultatov zaključimo, da je brez večjih vplivov možna uporaba bioiverja od 10—20 % v srednjem sloju, medtem ko bi z ločevanjem energetskega dela lahko delež biosekancev še povečali in zmanjšali škodljive vplive.

8. Uporaba biosekancev v zunanjem sloju ni priporočljiva.

9. Z vidika uporabnika torej ugotavljamo, da je mogoča uporaba biosekancev oz. nadomestitev sekancev običajne kvalitete. Pri obsežnejših proizvodnih poizkusih pa bomo to še preverili in po potrebi uvedli nekatere tehnološke spremembe, ker z uporabo biosekancev nikakor ne smemo poslabševati kvalitete ivernih plošč, temveč moramo doseči konstantno kvaliteto, predpisano po JUS normativih.

8. DISKUSIJA

Kot uporabniki biosekancev ugotavljamo, da je le-te v

proizvodnji ivernih plošč možno uporabiti in sicer do deleža 10–20 % brez predhodne predelave — ločevanja sekancev. Iz teh razlogov smo kot uporabniki za uporabo biosekancev zainteresirani, s tem da bi bilo priporočljivo že pri manjšem deležu uporabe biosekancev ločevati »energetski« delež.

V tem primeru bi bili možni še višji deleži uporabe biosekancev. V zvezi z dokončno določitvijo tehnologije spravila biosekancev smo se pripravljene vključiti z vpisanimi metodami analiz in proizvodnih preizkusov in s tem razširiti paleto nadomestkov za lesno surovino v proizvodnji ivernih plošč.

KADROVSKE VESTI — SOCIALNA PROBLEMATIKA — REKREACIJA

NAŠI JUBILANTI

V mesecu maju praznujejo svoje jubileje

10 let delovne dobe

Rado KRPAČ, TOK Dravograd
Vitko KRENKER, TIP Otiški vrh
Jožef GOLNAR, TP Prevalje
Polumenka BILOBRK, TP Pameče
Vinko LAMPRET, TP Pameče
Mira TOMAŽIČ, TP Pameče
Veronika ŽUGMAN, TP Pameče

20 let delovne dobe

Marija JEROMEL, Nova oprema
Danica MIHELIČ, TSP Radlje-Podvelka
Ivanka VINŠEK, Blagovni promet
Jože HIRTL, TP Pameče

30 let delovne dobe

Jože GOSAK, Žaga Vuhred
Jože PUŠNIK, Blagovni promet
Lazar SREDIČ, Blagovni promet

35 let delovne dobe

Minka TOVŠAK, DSSP

40 let delovne dobe

Drago ZALOŽNIK, gozdarstvo Mislija.

Preglavova bica

IVANA PLACET

»Rodila sem se v maju leta 1901, kot oferska hčer pri Preglavu, kjer sem še danes. Imela sem to srečo, da me je vzela domači sin za ženo in mi ni bilo treba vandrat drugam. V zakonu so se nama rodile štiri hčerke in sin. Najhuje nama je bilo nekaj let pred zadnjo vojno, ko je mož podpisal poroštvo za nekoga kmeta, ki kredita ni vrnil. Tako so naju lesni mogotci in advokati skoraj »odrli«, les so dobesedno posekali do ostrvi. Pa nisva obupala. Trdo sva prišla za delo in varčevala in tako smo se izkopal iz te godlje. Danes sem kljub letom zadovoljna«, je povedala Preglavova bica iz Branika nad Muto.

L. M.

ZDRAVJE, DOBRINA SLEHERNEGA ČLOVEKA

Zdravi ljudje se le redko spomnijo na zdravnike. Danes, ko je narava vse bolj zastrupljena in ozračje onesnaženo, je le malo ljudi, ki še shajajo brez zdravniške pomoči. Zadovoljni so lahko tisti bolniki, ki jim je zdravniška pomoč potrebna in so v ambulantah prijazno sprejeti. Hvale vredno je, da so prijazni v večini ambulant in bolnišnic in se zdravniki in osebje z vso vnemo zavzemajo za bolnike. Privoščijo jim tudi nekaj toplih besed, za kar so jim bolniki hvaležni, še posebej ostareli in osamljeni.

Le v redkih ambulantah je možno najti tako posebnost, ki odlikuje dravograjsko. V vseh čakalnicah so nameščene majhne poličke, kamor pacienti odlagajo zdravstvene knjižice po vrstnem redu, kakor prihajajo. Tu drži staro načelo reda: »Kdor prej prinese v mlin, prej melje«. Tako je tudi prav.

Ludvik MORI

V ambulanti Dravograd

KADROVSKE VESTI

PRIŠLI V TOZD— MAREC 1989

Priimek in ime — datum nastopa — naloge in opravila, ki jih bo opravljal — organizacija, iz katere prihaja

TOZD GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC

Sumah Janez, 27. 3. 1989, gozdni delavec — sekač, iz JLA

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI

Laznik Zoran, 21. 3. 1989, gojitveni delavec, Intes Maribor

TOZD ŽAGA VUHRED

Zagmajster Kristijan, 16. 3. 1989, odprema in zlaganje žag. lesa, prva zaposlitev

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE

Marsel Rajko, 15. 3. 1989, popravilo izdelkov, iz JLA

Marsel Anita, 20. 3. 1989, pripravnik-ekonomski tehnik, prva zaposlitev

Zvikart Marjan, 22. 3. 1989, pripravnik-les. širok profil, iz JLA

Štifter Metod, 23. 3. 1989, pripravnik-les. širok profil, iz JLA

TOZD TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTIŠKI VRH

Fric Aleksandra, 1. 3. 1989, pripravnik-kemijski tehnik, prva zaposlitev

Strmčnik Robert, 3. 3. 1989, polaganje papirja, —

Ravnikar Saša, 15. 3. 1989, polaganje papirja, —

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Mušič Mujo, 6. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razmerje za določen čas

Muharevič Mesudin, 6. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razmerje za določen čas

Radivojevič Slavomir, 6. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razmerje za določen čas

Trivalić Uroš, 9. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razmerje za določen čas

Usorac Ljubiša, 16. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razmerje za določen čas

Čufurovič Sabid, 21. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razmerje za določen čas

Bečić Ismet, 21. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razmerje za določen čas

Sermet Mile, 23. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razm. za določen čas

Bočkarjev Boris, 23. 3. 1989, gradbeni del. razm. za določen čas

Dedić Huso, 27. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razm. za določen čas

Ahmetović Mujo, 30. 3. 1989, gradbeni delavec, del. razm. za določen čas

TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Čurč Danica, 6. 3. 1989, pripravnik-obdelovalec kovin, —

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

Libnik Tatjana, 20. 3. 1989, pripravnik-višji upravni delavec, prva zaposlitev,

TOZD BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC

Damjanović Dragan, 1. 3. 1989, skladišni delavec v prodajalni Skopje, iz JLA

Kep Olga, 20. 3. 1989, prodajalec v trgovini Pameče, prva zaposlitev

Knez Peter, 23. 3. 1989, skladišni delavec, prva zaposlitev

Mišković Dančika, 23. 3. 1989, vodja vgradnje, —

ODŠLI IZ TOZDA: MAREC 1989

Priimek in ime — datum odhoda — dela, ki jih je opravljal — organizacija, v katero odhaja

TOZD GOZDARSTVO RADLJE OB DRAVI

Repnik Miha, 31. 3. 1989, drevesničar, starostna upokožitev

TOZD ŽAGA MISLINJA

Flogie Anton, 28. 2. 1989, skladišnik žaganega lesa, redna upokožitev

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Pungartnik Darja, 15. 3. 1989, ročno čiščenje,

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE — PODVELKA

Krapež Marijan, 17. 3. 1989, čiščenje okvirjev in ročno krpanje, —

TOZD TOVARNA IVERNIH PLOŠČ OTIŠKI VRH

Golobranc Marjetka, 31. 3. 1989, lesar pripravnik, —

Krpač Ivan, 31. 12. 1989, voznik, —

Šimić Denis, 28. 2. 1989, del. na skladišču, —

TOZD GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Pejić Zlatko, 28. 3. 1989, gradbeni delavec, —

TOZD TRANSPORT IN SERVISI PAMEČE

Arih Vinko, 6. 3. 1989, avtomehaničar, —

Berložnik Marko, 6. 3. 1989, avtomehaničar, —

TOZD TOVARNA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA SLOVENJ GRADEC

Verhovnik Peter, 28. 2. 1989, izvajanje skladišnih del, TUS Slov. Gradec

Rotovnik Andrej, 9. 3. 1989, izvajanje sklad. del. TUS Slov. Gradec

Krejan Branko, 15. 3. 1989, pripravnik, v JLA

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC

Kamnik Slavica, 28. 2. 1989, mat. knjigovod. AMD Slov. Gradec

Kogelnik Janko, 31. 3. 1989, sistemsko programiranje teleprocesinga in rač. mrež, Slovenjales-Tovarna meril Slovenj Gradec

INTERNA BANKA SLOVENJ GRADEC

Šajher Zdenka, 31. 3. 1989, saldokontist, Koloniale Dravograd

TOZD	M	Z	SKUPAJ
Gozdarstvo Slovenj Gradec	43	3	46
Gozdarstvo Mislinja	47	5	52
Gozdarstvo Crna	126	13	139
Gozdarstvo Radlje	110	24	134
TOK gozd. Slovenj Gradec	33	3	36
TOK gozd. Radlje	30	5	35
TOK gozd. Ravne	27	5	32
TOK gozd. Dravograd	14	3	17
Žaga Mislinja	43	5	48
Žaga Otiški vrh	47	12	59
Žaga Mušenik	32	13	45
Žaga Vuhred	50	10	60
TP Prevalje	85	164	249
TP Pameče	129	149	278
TSP Radlje-Podvelka	178	184	362
TIP Otiški vrh	219	31	250
Gradnje Slovenj Gradec	56	7	63
Transport in servisi Pameče	119	15	134
Centr. les. sklad. Otiški vrh	41	5	46
Nova oprema Slov. Gradec	182	158	340
Del. skup. Slovenj Gradec	73	117	190
Blagovni promet Slov. Gradec	149	87	236
Interna banka Slov. Gradec	4	31	35
	1837	1049	2886

Darinka Cerjak

OSTALI DOGODKI

POSRATOVEMU ADIJU V SLOVO

Vsem, ki smo ga poznali, je zelo žal in hudo, da nas je zapustil Adi DOLER ali Posratov ata.

Rodil se je pred 78 leti na Posratovi kmetiji na Sv. Danijelu nad Trbnjami. Že od mladega je ljubil zemljo in ji ostal zvest vse do svoje smrti. Od kmetije in kmetovanja ga je odtrgala samo druga svetovna vojna, ki ga je potegnila križem po Evropi in šele leta 1946 se je vrnil domov. Kljub posledicam, ki jih prinašajo vojne, se je kot zavedni Slovenec takoj vključil v obnovo domovine in v tistih najtežjih povojnih časih dal svoj velik prispevek. Bil je eden vodilnih in krajevnem ljudskem odboru in predsednik upravnega odbora trbnjske zadruge. Po združitvi zadrug leta 1963 je s svojim neutrudnim delom kot priden gospodar in zadržnik nadležal in delal v mnogih organih upravljanja na področju gozdarstva in kmetijstva.

Mnogi se spominjamo kot agilnega člana elektrifikacijskega in cestnega odbora, mnogi pa kot mnogoletnega sodnika porotnika. Malo je takšnih, kot je bil DOLER Adi, ki je opravljal funkcije občinskega odbornika skoraj 20 let in tam trdo in napredno zastopal interese kmetov. Med mnogimi priznanji, ki jih je prejel za svoje delo, je tudi srebrni znak OF slovenskega naroda. Posravec Adi je bil človek vesele narave, vedno se je znašel v vsaki družbi in ljudje smo ga imeli radi zaradi njegove šegavosti in širokogrudnosti. Na njegovi življenjski poti, na kateri si je ustvaril družino s štirimi otroki, pa mu je bila vedno spremljevalka tudi harmonika, s katero je razgibal in oživil marsikatero veselo in ohcet. To veselo in bogato nprav in nadarjenost je prenašal tudi na svoje otroke in prijatelje in takšnega ga hranimo v trajnem spominu.

TOK gozdarstvo Dravograd

FRANC RUDOLF 1921 — 1989

Svojo bogato življenjsko pot je začel 21. avgusta 1921 v Trbnjah, kjer se je rodil na Kovačevi kmetiji kot šesti od devetih otrok. Njegov oče je bil kmet in kovač. Naučil ga je kovaškega dela. Ko je oče leta 1943 umrl, je Kovačeva domačija ostala brez gospodarja. Tako so otroci, navajeni trdega dela, sami z materjo zagospodarili na domačiji.

Leta 1951 je Franc prevzel kovaško obrt. Istega leta se je tudi poročil. Prvorojenec mu je umrl, kar ga je zelo potrl. Rojstvo Jožice, Marjana in Mojce pa ga je ponovno ohrabilo in mu dalo še večjo voljo do življenja in dela.

Veliko je delal, da je lahko preživel družino. Bil je pravi mojster v svojem poklicu, saj je poleg zaslužka našel v oblikovanju železa tudi

umetniški užitek. Svoje znanje je prenašal na mlajše, ki so pokazali zanimanje za kovaški poklic. Težko bi našli hišo ali kmetijo na Koroskem, kjer ne bi imeli njegovega izdelka. Leta 1978 je predal obrt svojemu sinu, sam pa je posvetil več časa družini in kmetiji.

Leta 1981 mu je umrla žena. Otrokom, čeprav že odraslim, je sedaj sam pomagal v življenje z navesti in delom do svoje zadnje ure.

Spominjali se ga bomo kot dobrega vaščana, ki je dal pravi smisel svojemu življenju, njegova dejanja pa bodo ostala med nami še dolga leta.

Janko PAVLIČ

FRANC VRBNJAK

Naš dolgoletni sodelavec in prijatelj Franc VRBNJAK nas je zapustil, star komaj 55 let.

Poln ustvarjalne vneme je aktivno delal in ustvarjal do sredine meseca februarja, kljub skrhanemu zdravju in slabemu počutju.

V gozdarstvu je aktivno delal in ustvarjal neprekinjeno 30 let. Vsekozi povezan z razvojem gozdarske mehanizacije je zgodaj spoznal, da je to področje specifično in da zaradi narave dela z živim gozdom ni mogoče enostavno in mehansko prenašati izkušnje in dosežke iz drugih področij oz. strok. Zgodaj je prevzel idejo, da se mora stroj in njegovo delo prilagoditi gozdu in da ne smemo podrediti gospodarjenja z gozdovi v hribovskih območjih samo rentabilnemu in gospodarstvenemu izkoriščanju gozdarskih strojev. Imel je jasno izdelan koncept uvajanja in koriščenja gozdarske mehanizacije, prilagojen našemu sodobnemu, naravi hribovskega gozda prilagojenemu, drobnopovršinskemu gospodarjenju.

Njegova življenjska pot je neposredno povezana z razvojem gozdarske mehanizacije na našem območju. Čeprav tehnično izobražen, je zgodaj spoznal specifične probleme mehanizacije v gozdarstvu, predvsem pa idejo o potrebi prilagajanja stroja naravi gozda in načinu gospodarjenja z gozdom.

Če hočemo le bežno opisati njegovo delo in zasluge za razvoj gozdarske stroke v našem območju, predvsem na področju tehničnega razvoja, moramo ugotoviti, da je bil aktiven že pri začetnih idejnih zasnovah razvoja gozdarske mehanizacije. Transport lesa iz gozda je tesno povezan tudi z razvojem gozdnih cest in drugih prometnic. Če pomislimo trideset let nazaj, šele spoznamo gigantski napredek pri potovanju lesa iz gozda do potrošnika. Ko je začel z delom na Gozdnem gospodarstvu, smo vozili les s planin tudi še s konji, vpreženimi v težke parizerje, z gozdno železnico v Mislinji in s kamioni, ki so bili prve lastovke, znanilke bodočega razvoja tehnizacije prevoza ogromnih količin težke lesne surovine. Takrat smo nakladali ročno na rampah in tudi spravilo lesa do teh ramp je bilo ročno in z živinsko vprego.

Kot pravi pregovor, da kdor ne gre od hiše, nikoli nič ne prinese domov, je Franc VRBNJAK skupno z gozdarji iskal napredek v razvitejših deželah in uspešno prenašal to znanje in ideje na domača tla.

Sem sodi nakup prve serije modernih in visoko zmogljivih gozdarskih kamionov, opremljenih z nakladalnimi napravami, ki so pomnilni največjo razbremenitev težaškega in izredno nevarnega fizičnega dela. V kratkem času smo omogočili, da s tem načinom dela opravljaj-

mo ves transport lesa v območju še danes.

V ta čas sodi tudi postopno mehaniziranje spravila lesa v gozdu, do gozdnih cest z domačimi kmetijskimi traktorji. Traktorje smo morali opremiti za varno in rentabilno delo v gozdu in prav tu je inovativno sodeloval. Kljub skromnim pogojem je takrat mali kolektiv pod njegovim vodstvom veliko dosegel.

Preprosta delavnica v Mislinji je kmalu postala pretresna in tudi delovni pogoji so postali nevzdržni za hiter napredek opremljanja gozdne proizvodnje s stroji in za njihovo vzdrževanje. Izgradnja moderne delavnice v Pamečah predstavlja prelomnico pri delu kolektiva Transpota in servisov in z njo so bili dani pogoji za uspešno delo.

V modernih delavnicah, s primerno opremo in tedanjimi kadri smo začeli širiti svoje delovanje poleg transporta tudi še na druga področja. Pričeli smo v večjem obsegu z vzdrževanjem strojev za kmetogozdne posestnike, zasnovan je bil servis za motorne žage. Kasneje smo pričeli, sprva v sodelovanju s francosko firmo POMA, potem pa samostojno proizvajati smučarske vlečnice vseh velikosti, ki danes v velikem številu uspešno obratujejo po vsej Jugoslaviji. Tu smo pridobili izkušnje za hiter napredek pri gradnji lastnih gozdarskih žičnih žerjavov, ki smo jih do takrat uvažali.

V velikem deležu je zasluga Franca VRBNJAKA, da danes zavzema LESNA na področju proizvodnje in razvoja gozdarske mehanizacije vodilno mesto v Sloveniji.

Na podlagi takega dosedanjega intenzivnega dela in razvoja so danes pripravljene zelo zahtevni projekti najmodernejshe opreme na področju žičnih žerjavov za potrebe gozdarstva in drugih uporabnikov. Izdelan je tudi prototip gozdarskega traktorja na podlagi naših lastnih razvojnih konceptov s tehnologijo naslednjega tisočletja. Osvojen je bila tudi proizvodnja nadgradnje gozdarskih kamionov, polprikolic in še druge številne drobne opreme, ki omogoča učinkovito in varno delo v gozdu.

Prikazana razvojna pot je neposredno povezana s pokojnikovim delom in vodenjem. Vedno je znal zagotoviti delovno, ustvarjalno in inovativno vzdušje pri širšem krogu strokovnih sodelavcev in v kolektivu. Prispeval je k vzgoji sodelavcev, ki bodo nadaljevali njegovo življenjsko delo.

Te njegove lepe lastnosti, njegov ustvarjalni nemir, delovna vnema, skrb za človeka, skrb za družino, pošten in human odnos do vsega v življenju, ga bodo ohranili v našem trajnem spominu in naših srcih.

HUBERT DOLINŠEK

ALOJZ PANTNER 1910—1989

Zahrbtna in težka bolezen je za vedno ustavila srce Krištanovemu očetu, Alojzu Pantnerju iz Završ nad Mislinjo. Njegova smrt je hudo prizadela njegove domače, ki so z njim dolga leta živeli in z njim delali.

Življenjska pot Alojza Pantnerja se je začela 13. junija 1910 v Kozjaku na Mežnarčevi kmetiji, kjer je bilo še pet otrok. Otroška leta je preživel doma na kmetiji, kjer je že zelo zgodaj okusil tegobe trdega življenja. Ker pa kmetija ni dajala dovolj za preživljanje, si je poiskal delo na Muti med kovači, kjer je bil

zaposlen le krajši čas. Ker ga je domači kraj vedno vabil nazaj, se je leta 1940 poročil z izvoljenko Anico Sušec in tako prišel za gospodarja na Krištanovo kmetijo. Tu sta z ženo pridno in dobro gospodarila, v zakonu pa se jima je rodilo sedem otrok.

Ko je okupator teptal naša tla, se mu je tudi Alojz Pantner zoperstavil in pričel sodelovati s partizani. Odšel je kot borec v Tomšičevo brigado, v kateri je bil vse do konca vojne.

Delo, zavzetost, poštenost in zaupanje pokojnega Alojza Pantnerja bodo za vedno zapisani v vseh nas v najlepšem spominu.

F. Jurač

URŠULI MARTINC V SLOVO

Enadoma in nepričakovano nas je pretresla žalostna novica, da je umrla Paulova mama, Uršula Martinc iz Kozjaka pri Mislinji. Vse prezgodaj je smrt posegla na Paulovo kmetijo, kjer je iz njihove središnje iztrgala ljubečo mater in pridno gospodinjico. Pokojna Uršula Martinc se je rodila 19. septembra 1911 leta na Pušnikovi kmetiji v Gornjem Doliču. Tu je preživela tudi svoja mlada leta. Leta 1933 se je poročila z Ivanom Martincem in prišla na Paulovo kmetijo za gospodinjico. V zakonu je pokojna Uršula

rodila 5 otrok, vse pa je ob težkem in trdem kmečkem delu vzgojila v pridne in poštene.

Tudi Paulova mama je bila ena tistih slovenskih mater, ki je med NOB s svojim sodelovanjem dala veliko. Pomagala je partizanom in aktivistom NOB, še zlasti pa je opravljala težko delo, ko je neštokrat varno vodila kurirje čez cesto pri Hudi luknji, ko so le-ti odnašali zaupno pošto iz Paškega Kozjaka na Grasko goro.

Paulovo mamo, Uršulo Martinc bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Naj ji bo lahka domača zemlja.

F. Jurač

Fotobodica — Smerokazi so polegli, čakajo, da jih bo kdo do turistične sezone postavil. Treba se je pač nekoliko spočiti.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice in tašče

MARIJE KUMPREJ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje

Iskrena hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih.

Hvala guverniku tov. Vidovšku za ganljivo izrečene besede ob odprtem grobu, pihalni godbi Rudnika Mežica, pevcem iz Črne za zapete žalostinke ter tudi g. župniku za pogrebni obred.

Zalujoči: hčerki Dora, Micka in snaha Nežka z družinami ter ostalo sorodstvo.

Nogarjev mlin v Dovžah

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drugega moža, očeta in starega očeta

ALOJZA TAMŠETA

Pušnikovega očeta
roj. 23. 5. 1927
iz Završ 72

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje.

Iskrena hvala vsem sosedom, znancem in prijateljem, ki so z nami sočustvovali in nam izrazili sožalje. Prav lepa hvala guverniku Marjanu Križaju za ganljivo izrečene besede ob odprtem grobu, gospodu župniku Francu Gornjaku za pogrebni obred ter cerkvenemu pevskeemu zboru za zapete žalostinke. Hvala tudi delavskemu kolektivu Nama Titovo Velenje.

Zalujoči: žena Marija, sin Alojz, hčerke Marjana in Danica z družinami, Jožica in ostali sorodniki.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega drugega moža, očeta, starega očeta in brata

ALOJZA PANTNERJA

Krištanovega očeta
iz Završ pri Mislinji

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje. Hvala sosedom Breznikovim, Černjakovim, Pristovnikovim, Cvetki in Eriki Jeseničnik in Urški Krenker, ki so nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih. Hvala guverniku Marjanu Križaju za poslovilne besede in g. župniku Francu Gornjaku za pogrebni obred.

Zalujoči: žena Anica, otroci Marica, Alojz, Vikica, Jožica in Darinka z družinami, Franc ter bratje Vinko, Tonček, Štefan in Radič.

ŠTEFKA ČARF

17. aprila je minilo že leto, kar nas je zapustila dobra in skrbna žena in mati Štefka Čarf iz Bistre.

Hvala vsem, ki se je spominjate in obiskujete njen preran grob.

OBISK V DOMU STAROSTNIKOV

Rdeči križ iz Razbora je organiziral obisk naših krajanek sester Ajtnik v domu starostnikov v Črnečah. Tajnica Rdečega križa Minka Mirkac je organizirala prevoz in darilo. Minki sva se pridružili še Marija Karner in jaz.

V domu smo bile lepo sprejet: Bile smo presenečene nad urejenostjo žena v tem domu. Na žalost nas Franciška ni prepoznala. Sestra Antonija nam je povedala, da zaradi starosti ne govori več, saj je v mesecu marcu dopolnila že 89 let. Antonijo smo povprašale ali bi se vrnila nazaj v Plešivec. Odgovorila je: »Veste kaj, Štefka! Nikoli več ne grem iz doma. Tu mi ni treba delati, vsega imam dovolj, nič me ne skrbi.« Tudi ona ima že 79 let.

Ce pomislim, v kakšnih razmerah sta ti dve sestri živeli v Plešivcu, se ne čudim, da sta hvaležni za trenutke, ki jih preživljata v tako lepem okolju in ob solidni postrežbi. Hvaležni smo lahko naši družbi, ki tako lepo skrbi za stare in onemogle ljudi. Spomnimo se nazaj, kako so bili včasih takšni ljudje potisnjeni na rob življenja.

Beračili so, hodili od hiše do hiše, prenočevali v hlevih. Nekateri kmetje so imeli usmiljenje do njih, drugi pa so jih odslovili.

Pomagajmo ostarelim in onemoglim, saj bomo nekoč morda tudi mi potrebni tuje nege. Ne vemo, kaj bo še prinesel čas.

Štefka MELANŠEK

Konferenca ZB NOV Razbor

Kakor vsako leto smo se tudi letos zbrali na konferenci ZB NOV Razbor, 9. aprila. Ugotovili smo, da nas je iz leta v leto manj; trenutno nas je še 53. Ko se tako zberemo in srečujemo, vidimo, kako smo ostareli in ugotavljamo, da kmalu ne bomo imeli več svojega odbora. Naša organizacija bo sčasoma izumrla, le spomin na njo bo še ostal.

Borčevska organizacija je bila vsa leta aktivna. Uredili smo socijalne razmere naših članov in najbolj potrebnim uredili družbeno pomoč v obliki priznavalnine ali dodatka k pokojnini.

Tudi letošnje konference se je udeležil Janez ŠPOLAR in nam odgovarjal na vprašanja, ki jih ni bilo malo. Zaskrbljeni smo razpravljali o medsebojnih odnosih in odnosih med narodi. Ali smo res tako kmalu pozabili na gorje, ki nas je navdajalo? Mislim, da bi se morali večkrat spomniti na leta vojne, pa bi bili odnosi drugačni. Res smo zabredli v neprijeten položaj, a tudi iz njega se da priti. Razum in odgovornost na vseh ravneh bi zopet pripomogla k miru med nami. Tudi mladini moramo dati svoj prav, saj na mladih sloni bodočnost. Ustvarjalnost mladih je sedaj potrebna naši družbi, saj mi stari smo že iztrošili svoje zmogljivosti.

Upam, da bo zavladal zdrav razum in nam prinesel boljše bodočnost.

Štefka MELANŠEK

ZAHVALA

Ob pretresljivo boleči in mnogo prerani izgubi ljubelega moža, očeta in dedka

FRANČKA VRBNJAKA

se iskreno zahvaljujemo kolektivu tozda Transport in servisi, kolektivu DO Lesne in vodilnim sodelavcem Lesne za izraženo sočutje, za podarjeno prelepo cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti! Posebej hvala za vse tople poslovilne besede guvernikom: Mitji Horvatu, predsedniku poslovnodnega odbora Lesne, Hubertu Dolinšku, članu poslovnodnega odbora za gozdarstvo in Dragu Pogorevcu, v.d. direktorju tozda Transport in servisi!

Hvala tudi za veličastno poslovlitev njegovih najžanjih vodilnih sodelavcev v Lesni in TOZD, članov delavskega sveta in predstavnikov družbeno-političnih organizacij tozda na žalni seji, za častno stražo zadnje pol ure ob krsti in za lepo organizacijo pogrebnega obreda.

žena Angelca in hčerka Bojka z družino

OPRAVIČILO

V prejšnji številki Viharnika, na strani 18, je prišlo do zamenjave fotografij Rajmunda KUMRA in Antona Kričaja. Družinam pokojnih in ostalim bralcem se za napako opravičujemo.

Uredništvo

RAJMOND KUMER

ANTON KRIČEJ

Dominik in Antonija Štalekar: »Nesrečni smo...«

Ostalo je golo pogorišče

OSTALO JE POGORIŠČE

V nedeljo, 10. aprila je bil za Štalekarjeve iz Golovabuke nesrečen dan. Nekaj po tretji uri popoldne je iz neznanega vzroka pričela gorati stanovanjska hiša in požar jo je uničil do tal. Na pomoč so prhiteli gasilci iz Golovabuke, Turiške vasi, Šmartna, Legna, Slovenj Gradca, Starega trga in Pameč in prav njim gre zahvala, da so obvarovali gospodarsko poslopje, ki je v neposredni bližini stanovanjske hiše.

»Nesrečni smo,« pripoveduje gospodar Štalekarjeve kmetije, 74-letni Dominik Štalekar, njegova 64-letna žena Antonija pa ne more skriti solza. »Požar nam je prizadel veliko škodo in ne vem, kako bomo lahko prenesli to nesrečo...«

Kot vedno ob takih tragedijah tudi Štalekarjevi ne bodo ostali sami. Ljudje bodo pomagali. Pri krajevni skupnosti Šmartno je že stekla zbiralna akcija, skupščina občine Slovenj Gradec je dala pomoč v denarju, pomagala bo Lesna TOK Slovenj Gradec ter Koroška kmetijska zadruga TZO Ledina Slovenj Gradec.

F. Jurač

MLAJ

Maj, mesec cvetja in mesec ljubezni, pa tudi mesec, ko postavljajo mlaje. Ti so večji ali manjši, kakor je pač narekoval običaj. Še pred zadnjo vojno in tudi nekaj let po njej so dekleta na predvečer vnebohoda postavljala v naših krajih fantom mlaje, poštnim fantom lepega zelenega, kakšnemu bahavemu pa tudi suhega. Tri tedne pozneje, to je na predvečer telovega pa so fantje postavljali mlaje dekletom. Najlepši mlaj so si vselej prislužila dekleta, ki se niso preveč nečimerno in bahavo obnašale. Ker so noči v tem času kratke, so ta posel opravljali vedno skrivaj, z delom niso mogli prej pričeti, da so ljudje že spali in to se ni zgodilo dosti pred polnočjo. Tako so mlaje lahko postavili le nekaj izvoljenkam. Tu in tam jih je pregnal tudi štirinožni čuvaj, ki fantom nikakor ni hotel dovoliti svoje namere. In tako so fantje izmenično postavili mlaje enkrat enim izvoljenkam, drugo leto pa drugim.

Od cerkve se je lepo videlo na mogočno in bogato Celkovo domačijo, mimo katere je vodila glavna pot do cerkve, do kamor je bilo le še nekaj streljajev hoda. Celku so odraščale tri deklince: Zefa, Franca in Tona. Zavedale so se svojega bogastva in se temu primerno tudi obnašale, kar malce preponosno in ošabno, tako da se fantje niso dosti kaj smukali okoli njih, marveč so se jih celo izogibali.

Celkovih deklet, ki so si mlaj najbolj želele, se nobeden izmed fantov ni spomnil, in kar od zavisti so pihale, ko so videle pri drugih hišah lepo ovenčane mlaje. Tako so neko leto pogruntale Zefa, Franca in Tona, da si bodo same postavile lep mlaj. Rečeno, storjeno. Zelo ponosno so se držale, ko so ljudje pogledovali njihov mlaj, češ tudi nas fantje obrajajte. Fantje so že tisti dan odkrili potegavščino, dekletom pa so celo čestitali za lep mlaj.

V srcih Celkovih deklet se je že skoval načrt, da si bodo drugo leto postavile še večjega in lepšega, kot da so to storili fantje iz druge vasi, če se že domači ne zmenijo za njih.

Tako so naslednje leto tudi storile. Posekale so kar precej veliko smrečico in so jo komaj privlekle domov, in kar pošteno so se potrudile, preden so jo lepo okrasile in postavile pokonci ter jo obložile s kamenjem. Bilo je že krepko čez polnoč, ko so se utrujene spravile spat in s ponosom mislile, kako si bodo ljudje ogledovali njihov mlaj. Žal, pa niso slutile, da imajo fantje zanje malo više v gozdu pripravljen drug mlaj in da opazujejo njihovo delo ter se muzajo. Malo je bilo treba počakati, da so dekleta zaspala, tedaj pa so fantje urno planili iz gozda in s seboj povlekli pripravljen mlaj. Urno so izdrli svež mlaj in jamo še poglobili ter vanjo vstavili mnogo večjo suhljico s sračjim gnezdom. Še prej so na previdnem mestu nabili žebljeve, da ne bi mogle mlaja posekati ali izruvat. Komaj so to opravili, že se je začelo svitati in za fante je bila noč pri kraju. Komaj so uspeli skrivaj priti na svoje domove.

Na telovo je bilo jutro lepo in jasno, in ker je bil praznik so ljudje malo dalj poležali. Prva je opazila suh mlaj stara dekla, ki je podkurila ogenj v štedilniku, pa je namerno molčala, ker si s hčerkami ni bila v najboljših odnosih. Ko pa je Zefa, ki je prva vstala, zagledala suhljico na mestu, kjer so zvečer postavile lep zelen mlaj, jo je skoraj kap. Zagnala je vik in krik, tako da so se domači ustrašili, da kaj se je zgodilo. Brž so se oblekle in stekle na trato, da bi izruvale to nezaželeno strašilo, a kaj, ko je bilo krog in krog obdano z ostrimi žebliji meter visoko. Ker drevesa niso mogle izruvat, so ga hotele požagati, a jim oče ni dal žage, ker bi jo preveč zatopile. Tako so pihale in sršele okrog mlaja kot razdražene ose. In po poti, ki je vodila tod mimo, so že začeli prihajati ljudje, ki so šli k maši in morale so odnehati s podiranjem mlaja. Tako je tisti dan mlaj s ponosom stal in vsi ljudje, ki so šli tod mimo, so ga lahko videli. Iz same jeze sta se Zefa in Franca izselili v mesto, Tona pa se je še pred pomladjo poročila in ni jim bilo več treba postavljati mlaja.

To zgodbo sem slišal od starih ljudi, le imena so izmišljena.

Ludvik MORI

UPOKOJENČEVA TOŽBA

Sem vaš redni bralec, zato sem se odločil, da vas prosim, da v vašem glasilu objavite to, kar me žuli.

Sem upokojenec, star 70 let, z nizko pokojnino. Ker si sama z ženo ne moreva več pripraviti drv, sem letos januarja zaposlil pri gozdnem obratu v Mislinji za nakup 4 m³ drv. Tam sem bil zaposlen 22 let in sem opravljal težja fizična dela. Prejel sem odgovor, da je njihov delavski svet na seji 1. 2. 1989 sklenil, da po njihovem pravilniku nisem upravičen do drv. Torej je ta TOZD nekdanje delavce odpisal. Najbrž bi jim bilo tudi vseeno, če bi zmrznil.

Povedati moram še to, da sem nekaj let pred upokojitvijo delal na »iverki« v Otiškem vrhu, kjer imajo do nekdanjih delavcev veliko lepši odnos. Žal mi bukovih drv ne morejo dati, ker jih nimajo, ponudili pa so mi obrezline.

Vem, da s tem pismom problema ne bom rešil, delavcem gozdnega obrata v Mislinji pa bi rad svetoval, naj spremenijo svoj pravilnik, ker bodo drugače na stara leta »odpisani«. Mogoče pa nikoli ne bodo stari ali pa je družbeni les njihova last. Franc URŠEJ

KAKO SE KOSCU STREŽE — TAKO MU KOSA REŽE

Kosila sta travo hlapec in gospodar, kosili so tudi sosedje na nasprotnem pobočju. Ko je prišel čas malice, so sosedovi posedli v senco pod drevo in malicali.

Pa reče skopi gospodar hlapcu: »Tudi midva sediva v senco in sosedovi bodo mislili, da malicava«. Res sedeta in hlapcu je kar krulilo po želodcu.

Sosedovi so pomalicali in slišal se je prešeren smeh in klepet, nato pa so zopet nadaljevali z delom.

Tudi skopi gospodar dá koso na ramo in gre kosit, hlapec pa odvijje koso od kosišča in začne mahati s samim kosiščem. Gospodar ga začuden vpraša: »Le čemu to počenjaš?« Hlapec odgovori: »I, sosedovi bodo itak mislili, da kosim.« L. Mori